

Dvojmesačník, september – október 2019

Trenčín región ^{V/IV}

číslo 5
ročník 4

Blaváci na prázdninách

Boli sme vo Vrbovciach, kde sa točí úspešný televízny seriál

strana 9 – 11

Predstavujeme

**Poklady
spod Vršatca**

strana 4 – 5

Tipy

Novinky na hradoch

strana 8

O víne

**Víno s charakterom
pochádza z Čachtíc**

strana 12 – 13

21 >

V lete to u nás žilo

Toto leto akosi príliš rýchlo preletelo. Aspoň mne určite. Toľ nedávno sme radostne ukrajovali prvé diely z júlového kalendára a už nestačíme brzdiť pred začiatkom septembra a (pred)školskými povinnosťami. Pre stovky prváčikov to bude prvý veľký krok v živote a ja im želim, aby sa im vydarilo.

Čo viem naisto, v lete to v našom kraji žilo. Mal som mož-

nosť na vlastné oči vidieť množstvo podujatí z hudobného, kultúrneho, lifestylového, prezentačného, turistického, športového či umeleckého žánru, ktoré úspešne podporili prázdninové radovánky i cestovný ruch. Momentky z nich – od Handlovej, cez Myjavu, horné Považie až po úpätie Tribeča – vám prinášame v aktuálnom vydaní nášho dvojmesačníka. Opäť sa potvrdilo, že „domáci“ čoraz viac spoznávajú nepoznané bohatstvo trenčianskeho regiónu a turistické piliere stále viac lákajú množstvo zahraničných turistov. A to je dobré znamenie.

Stalo sa už tradíciou, že v závere leta venujeme v novinách pozornosť udalosti, ktorá hlboko zasiahla do našich dejín a významne poznačila náš región. Slovenské národné povstanie a jeho 75. výročie sme zmapovali spravodajsky. V nasledujúcich vydaniach sa k nemu vrátíme cez príbehy ľudí, priamych účastníkov, pamätníkov. Verím, že to bude pútavé čítanie a zaujme vás.

Želám všetkým našim čitateľom veľa zdravia, ďakujeme za priazeň a nezabudnite naďalej posielat' príspevky či zaujímavé tipy na reportáže.

Rado Stoklasa, šéfredaktor

Železnička premáva už 110 rokov

zdroj: trezka.sk

Zažila prvú svetovú vojnu, založenie Československej republiky, Slovenský štát aj pád komunizmu. Prevádzka na úzkorozchodnej trati medzi Trenčianskou Tepelou a Trenčianskymi Teplicami funguje už 110 rokov.

V čase svojho vzniku bola unikátom, ktorým zostala dodnes. Je totiž najstaršou verejnou elektrickou traťou na území Slovenska.

„Železnička bola spustená do prevádzky 27. júna 1909. Bola jedinečná z toho dôvodu, že od začiatku bola elektrifikovaná, pričom v niektorých

dedinách nemali elektrinu až do 50. rokov,“ vysvetľuje Dušan Nosál z neziskovej organizácie Trenčianska elektrická železnica (TREŽ).

Železnica spojila dopravný uzol v Trenčianskej Teplej s kúpeľnými Trenčianskymi Teplicami. Nahradiła kónské povozy, ktoré boli príliš prašné a nemali ani dostatočnú kapacitu. Z električky sa tak okamžite stal moderný a luxusný spôsob prepravy, ktorý využívali najmä kúpeľní hostia. Trať zároveň slúžila aj pre nákladnú dopravu, vozili po nej poštu, uhlie, ale aj pečivo. „Okamži-

te mala grafikon, ktorý bol výrazne naplnený. Dokonca bola zriadená výhybňa Kaňová, ktorá je už zrušená a kde sa v polovici trate stretávali vlaky a jazdili oproti sebe,“ doplnil Nosál.

Zlomovým bol pre železničku rok 2011, keď pre stratovosť zrušili železnice jej pravidelnú prevádzku. Už o rok sa však dala dokopy skupina nadšencov, vďaka ktorým môžete absolvovať jazdu historickým vláčikom aj dnes. „Skúsili sme turistický potenciál železničky. Priznám sa, že v minulosti som z nej nemal dobrý pocit, ale bol som mielo prekvapený, ako dobre sa táto atrakcia napokon uchytila,“ povedal Nosál.

Električka vyráža na koľaje počas tematických jazd, teda na rôzne sviatky či dôležité výročia. Počas turistickej sezóny dokonca premáva pravidelne počas víkendov a sviatkov. Na jej prevádzku prispieva Trenčianska župa sumou 25-tisíc eur ročne.

(basa)

Na Pohode predstavili rodisko hrdinov

Najznámejší, najväčší, kultúrou nabitý, multizánrový... Počas troch dní (11. až 13. júla 2019) návštevníci „ochutnali“ rozmanitý program a opäť lepšie spoznali aj náš kraj. Festival Pohoda má mnoho prívlastkov a to, že už dlhých 23 rokov púta pozornosť vyznávačov kvalitnej hudby, diskusií či rôznych workshopov, mu nikto nevezme.

Trenčianske letisko raz do roka naplní jedinečná atmosféra, ktorá dokáže opantať aj najväčších skeptikov. „Tohtoročnú prezentáciu sme pripravili na tému Trenčín región – rodisko hrdinov,“ predstavila stánok KOČR Trenčín región jeho výkonná riaditeľka Eva Frývaldská. „Pohodáci“ si postavili papierové lietadielko s vizuálom Štefánikovho Caproni, hádali názvy básní Ludmily Podjavorinskej, ale potrápila ich aj slovenčina so Štúrom či nadrozmerné puzzle s vyobrazením

slávnych rodákov. Po splnení niektorej z úloh čakal na súťažiacich darček. „Hravou formou sme návštevníkom prezentovali nielen možnosti trávenia voľného času v našom kraji, ale aj niečo z histórie a kultúry trenčianskeho regiónu.

Pohoda je ideálnym podujatím, kde môžeme osloviť široké spektrum návštevníkov a motivovať ich k tomu, aby sa do Trenčianskeho kraja vrátili aj po festivale,“ doplnila Frývaldská.

(gab)

Unikátny projekt dvoch krajov

Trenčiansky región a jeho český sused Zlínsky kraj ponúkajú mnoho atraktivít. Spoločný „turistický balíček“ si návštevníci Trenčianskeho hradu mohli pozrieť na výstave História, ktorá nás spája.

Postarali sa o ňu Krajská organizácia cestovného ruchu Trenčín región spolu s Centrálou cestovného ruchu Východní Moravy. Vytvorili tak unikátny projekt, ktorý ponúka turistom nahliadnúť do kultúrno-historickej siete slávnych, ale i prachom zapadnutých pamiatok. Mohyla generála M. R. Štefánika či Zámok v Kromě-

říži sú každému notoricky známe stavby. A čo kaštieľ v Klátovce Novej Vsi alebo Veterný Mlyn v českej obci Velké Těšany? Výstava graficky spojila lákavé objekty, ktoré sa nachádzajú na území dvoch susediacich regiónov. Pútavé snímky historických monumentov však neboli jediným spoločným projektom Trenčianskeho a Zlínskeho kraja.

Bohatstvo Trenčianskeho a Zlínskeho kraja nájdú turisti aj v lákavej brožúre, ktorou ich sprevádzajú postavičky Juraj a Eliška. Hravou formou sa čitatelia presunú z hradných komnát cez

mestské uličky do záhrad či na nádvorí kaštieľov a zámkov. K brožúrke je vytvorená i prehľadná mapka, vďaka ktorej si jednoduchšie naplánujú trasu, kam za dobrodružstvom. Odporúčania na výlet ponúkajú aj itineráre (návštevné okruhy), prispôsobené špeciálne pre školské výlety, rodiny s deťmi, mladých turistov, ale tiež pre tých skôr narodených. Podľa slov projektového manažéra KOCR Trenčín región Pavla Štefčíka si budú môcť informáciami nabitý materiál odniesť návštevníci vybraných informačných centier v Trenčianskom kraji. Tešia sa na nich kreslení sprievodcovia, vďaka ktorým budú mať český a slovenský región ako na dlani.

(mb)

Vôňu trenčianskeho kraja cítili v Prahe

Českí turisti to k nám majú blízko, a tak KOCR Trenčín región stavila na prezentáciu priamo u nich doma. Novinári počas pražskej tlačovej konferencie neskrývali nadšenie z noviniek, ale aj tipov na niekoľkodňové dovolenky v našom kraji. Na zvedavé otázky im odpovedala výkonná riaditeľka KOCR Trenčín región Eva Frývaldská. „Milo nás prekvapilo, že novinári sa živo zaujímali o náš nový projekt, ekologické lavičky, ktoré sme nateraz začali osádzať na území kraja na trenčianskych uliciach alebo v ich blízkosti. Sme veľmi radi, že naša iniciatíva sa stretla nielen s porozumením, ale aj s pochvalou.“

Novinky spolu s tipmi na výlet v regióne horná Nitra prezentovala výkonná riaditeľka OOCR horná Nitra – Bojnice Andrea Malátová: „Turistickým centrom hornej Nitry sú a pravdepodobne aj vždy budú Bojnice. Chceme však poukázať na to, že celý región ponúka bohatú paletu atraktivít aj mimo Bojníc, ktoré je škoda pri návšteve vynechať. Návštevníci tak u nás môžu stráviť celý týždeň a zaručujeme, že sa nebudú nudiť.“

A keďže v našom kraji je nielen čo pozeráť a zažiť, ale aj ochutnať, nechýbala malá ochutnávka farmárskych syrov, rozvoňavajúcich mäsových dobrôt a aj niečo „na zdravie“.

(gab)

Púť s odkazom solúnskych bratov

Dve významné pútnické miesta, a to Skalka nad Váhom a Velehrad prepája prvá česko-slovenská cyrilometodská trasa. Nová pútnická cesta vedie existujúcou turistickou trasou a prepája dve republiky.

Pod prvý cezhraničný česko-slovenský projekt sa podpísali Trenčiansky a Zlínsky kraj, pričom pomocnú ruku najmä so samotným vyznačovaním podal Klub turistov. Cyrilo-metodská pútnická cesta prepája významné miesta, ktoré aj po viac ako 1100 rokoch nesú odkaz solúnskych bratov a ich nasledovníkov. Európou po celý rok ponúka pestrú

paletu kultúrno-vzdelávacích turistických aktivít, ktoré koordinuje združenie s názvom Európska

kultúrna cesta sv. Cyrila a Metoda, ktorého členmi sú 4 slovenské a 4 české kraje. Takmer 90 kilomet-

rov dlhá púť vedie od najstaršieho slovenského pútnického miesta Skalky nad Váhom cez Žitkovú, Starý Hrozenkov, kúpeľné mestečko Luhačovice, Uherský Brod až po Velehrad. Prvý cezhraničný projekt dopĺňa cyrilo-metodskú cestu, ktorú už stihli označiť v Bratislavskom, Juhomoravskom a Zlínskom kraji.

Novodobé pútnictvo je atraktívne aj pre filmárov. Spolu s pútnikmi sa na prvú slávnostnú česko-slovenskú časť solúnskej púte vydala aj dokumentárna kamera. Samotná púť od Skalky po Velehrad trvala týždeň.

(bol)

Poklady spod Vršatca

Prirodzenou osou celého Považia je rieka Váh. Rozdeľuje ho na dve časti. Tá, ktorá sa nachádza bližšie k hraniciam s Českou republikou, býva často menej známa, zrejme aj preto, lebo sa tu nenachádzajú rušené mestá, ale skoro samé dedinky. Aj v malých obciach však môžete objaviť skryté klenoty.

Región, ktorý leží pod Vršatcom, zasahuje časť Trenčianskeho, Ilavského a Púchovského okresu. Tejto oblasti dominujú bradlá Bielych Karpát. Najznámejšie sú Vršatské, ktorých podložie tvoria druhohorné vápence bradlového pásma náchylné na krivosatenie. Bradlá nad obcou Červený Kameň sú zase typické červeným zafarbením a dali názov tejto dedinke. Spoločne s lúkami a pasienkami v lokalite Nebrová sú chránenými prírodnými územiaми. Pruh bradiel pretína aj Lednickú dolinu. Nezvyčajné tvary skál sa stali zdrojom viacerých legend.

Putovanie regiónom pod Vršatcom sa začína v obciach Horná a Dolná Súča, ktoré boli v minulosti preslávené ľudovými remeslami, krojmi i architektúrou. Nad Dolnou Súčou sa dokonca v minulosti nachádzal jeden zo strážnych hradov, ktoré chránili priechody z moravskej časti Českého kráľovstva. Z doliny sa cez starobylé pútnické miesto Skalka dostanete až do mesta Nemšová – alebo aj Villa Neusova, ako sa písalo v listinách už v 13. storočí. Medzi najvýznamnejšie historické pamiatky tu dnes patrí

Predstavujeme ILAVSKÚ DOLINU

Kostol sv. Michala Archanjela. Samotná budova viackrát vyhorela, naposledy v roku 1961. Kostolnú vežu odstrelili rumunské vojská na sklonku druhej svetovej vojny v presvedčení, že je v nej pozorovateľňa nepriateľskej armády.

Z Nemšovej sa môžete vybrať do Pruského, obce, ktorú si väčšina spája najmä s Hugolínom Gavlovičom. Dnes sa tu nachádzajú tisy, pod ktorými mal tento františkánsky kňaz a spisovateľ tvoriť svoje básne. V obci

si túto osobnosť už viac ako 50 rokov pripomínajú letným podujatím, ktoré zahŕňa výstavy, divadelné predstavenia i rôzne koncerty. Z Valašských Kloboukov vedie do Pruského aj 35-kilometrový náučný chodník, ktorý nesie Gavlovičovo meno.

Z Pruského sa dostanete do Krivolátu, kde zase môžete prejsť cez Krivoklátsku tiesňavu až na Vršatec. Medzi vyššie položené prírodné zaujímavosti patria Krivoklátske lúky, ktoré sú ukážkou bielokarpatských orchi-

deových lúk s mokraďami, Drieňová a Dračia studňa. V sklárňami preslávených Lednických Rovniach zaujme zámokový park z konca 18. storočia obklopujúci klasicistický kaštieľ. Neďalekú Lednicu zase preslávil hrad, postavený na strmom brale.

Tento región môžete spoznať aj vďaka viacerým náučným chodníkom. Trasa z Bolešova do Krivoklátsku je obľúbená aj u cyklistov, jej súčasťou je aj vyhladková rozhľadňa. Spoznať môžete aj Mikušovské bradlá, ktoré sa tiahnu od Chotúča juhovýchodným smerom k doline Váhu, prípadne sa môžete vybrať na Chmeľovú.

Považské Tatry aj vzácne motýle

Nad vami sa týčia sivé skaly, pod vami sa zase rozprestiera celý región ako na dlani. Výstup na Vršatec zahŕňa trochu prudšie stúpania i klesania, ktoré sa však oplatí zdolať. Odmenu vám budú nielen nádherné výhľady. Vršatské bradlá sú súčasťou Bielych Karpát. Typické sú bizarnými bradlami, vežičkami a suťoviskami, ale aj výskytom menších jaskýň. Táto prírodná rezervácia patrí medzi ojedinelé miesta, kde môžete zazrieť vzácného jasoňa červenookého, nášho najväčšieho denného motýľa. Začiatkom leta ochranári sledujú jeho populáciu, motýle značia a chránia

pred ilegálnym odchytom. „Cenné sú i ďalšie druhy motýľov, napr. jasoň chochlačkový, viazaný na živú rastlinu chochlačku, ktorá hojne rastie v lesoch Vršatca. Z vtáctva je významným hniezdičom sokol sťahovavý, dravý vták, ktorý je najrýchlejší lietajúcim druhom vtáka na svete. Hniezdi v neprístupných skalách, počas hniezdenia je veľmi citlivý na vyrušovanie. Okrem vymenovaných „vlajkových“ druhov je celá oblasť Vršatských brál miestom výskytu množstva druhov rôznych bezstavovcov, ktorých diverzita je stále predmetom skúmania,“ uviedla Katarína

Rajcová z CHKO Biele Karpaty. Z pohľadu rastlinstva Vršatec ničím nezaostáva. Jedinú lokalitu výskytu na Slovensku tu má všivec chochlatý, z horských druhov sú to napríklad astralpínska alebo iskerník veľhorský. Krásy Vršatca môžete spoznať aj vďaka náučnému chodníku. Začína sa na parkovisku vo Vršatskom Podhradí, šesťkilometrovú trasu s prevýšením 444 metrov zdoláte za necelé tri hodiny. Cestou vás bude sprevádzať desať informačných tabúľ, každá z nich vám ponúkne zaujímavé informácie o samotnom Vršatci, ale aj o jeho okolí. Asi najväčšiu pozornosť pútajú pozostatky dávneho hradu, ktorý kedysi strážil tento región. Z hradu Vršatec dnes zostali iba ruiny, jeho história však siaha až do 13. storočia.

Pokrokový rod zmenil celý región

Lednické Rovne pred niekoľkými storočiami ničím nevynikali na mape Slovenska. Tri krčmy, kostol, kaštieľ, pár domov a pasienkov – bežná dedina.

Všetko však zmenil príchod rodu Schreiberovcov, vďaka ktorým tu vznikli najmodernejšie sklárne vo vtedajšej Európe. A nielen tie.

Na sklonku 19. storočia kúpil Josef Schreiber ako 55-ročný skúsený podnikateľ panstvo v Lednických Rovniach. Bol zároveň šéfom viedenského koncernu Schreiber & Neffén, ktorý už vlastnil v Rakúsko-Uhorsku desať sklární. Tá jedenásta vyrástla práve v dnešnom Púchovskom okrese. Toto rozhodnutie zmenilo celý región – pribudli tu byty pre zamestnancov, škola, obchod či hotel. „Tým, že sem privolali sklárskych a hospodárskych odborníkov, administratívnych pracovníkov z iných častí Slovenska, Moravy, Česka a Rakúska, obohatili región o iné

jazyky, zvyky a spôsob života. Za veľkej podpory Schreiberovcov bola dokonca vybudovaná železničná trať Lednické Rovne – Nemšová,“ priblížila Zuzana Peer, ktorá sa histórii rodu dlhodobo venuje.

Josef Schreiber postavil v parku neorenesančné mauzóleum, kde ho neskôr pochovali. Spomedzi jeho ôsmich potomkov len najstarší syn Josef Leo zasvätil celý život

sklárskemu remeslu. Pozornosť však pútal najmä jeho brat Eduard. V roku 1910 natočil v Lednických Rovniach vôbec prvý hraný film na území Slovenska s názvom Únos, kde hlavnú úlohu hrala jeho neter Friederika Schullerová. „Eduard je cez svoje fotografie a asi 100 dokumentov najznámejší spomedzi detí Josefa Schreibera. Lenže ani jeho bratia v ničom nezaostávali, boli to vzdelaní, inteligentní a pokrokoví ľudia. Nebránili sa žiadnym novinkám, či už v hospodárstve alebo sklárstve,“ vysvetlila Zuzana Peer.

Schreiberovcov trpko zasiahla druhá svetová vojna. Niektorých členov rodiny násilne deportovali do Nemecka. Na konci vojny boli dokonca vyhlásení za „nepriateľov národa“, hoci podporovali partizánov. O svoj majetok v Lednických Rovniach prišli. Dnes žijú niektorí potomkovia tohto sklárskeho rodu na Slovensku, ďalší v Nemecku a USA.

Zážitky s príchutou adrenalínu

Absolvovať zoskok z lietadla, vyskúšať si prácu pilota či pozrieť si letecké múzeum. Na letisku v Slavnici ponúkajú tie pravé adrenalínové zážitky pre každého, kto sa nebojí výšok.

skočiť,“ hovorí dlhoročná členka Aeroklubu Dubnica nad Váhom Katarína Pohánková.

Ďalší nadšenci však dávajú prednosť samotnému pilotovaniu. Na letisku v Slavnici majú na tento

„Záujem o zoskoky je určite väčší ako v minulosti. Niektorým sa to páči viac, iným menej, ale nepamätám si, že by niekto odmietol

účel k dispozícii dve Cessny – dvojmiestnu a štvormiestnu. „Na tej dvojmiestnej sa robia výcviky žiakov, no zároveň sa využíva aj

na ďalšiu službu – pilot na skúšku. Keď si chce niekto vyskúšať, aké je to byť pilotom, najskôr absolvuje s inštruktorom prípravu na zemi. Potom mu to celé predvedie počas letu, napríklad urobí zatáčku alebo ukáže, ako sa letí priamo,“ vysvetlila Pohánková.

Pre rodiny s deťmi je zase vyhladávanou atrakciou letecké múzeum, ktoré sa nachádza priamo pri vstupe do areálu letiska. Tvoria ho vojenské exponáty, ktoré si klub zapožičal či odkúpil, pričom sa postaral o ich renováciu. Ako prvá sa sem dostala vojenská stíhačka Mig-15 a časom sa zbierka strojov rozrástla. V múzeu pod holým nebom skončilo aj lietadlo z Novej Dubnice, ktoré fungovalo ako cukráreň. Nájdete tu aj rozmerný Tupolev 134 bývalých Československých aerolinií, ktorý vyradili z letky po tom, čo tvrdsie pristál. Vstup do múzea je bezplatný, úchvatné stroje môžete zvonka obdivovať aj v rámci viacerých podujatí, ktoré na letisku dubnický aeroklub organizuje.

dvojstranu pripravila: (bas)

ABECEDA

Bradlové pásmo

- tektonická jednotka, ktorá tvorí hranicu medzi vonkajšími a centrálnymi Západnými Karpatmi, tiahne sa v oblúku celým Slovenskom, pričom práve v oblasti Vršatec dosahuje azda najväčšiu šírku i nadmorskú výšku.

Hrad Vršatec

- strážny hrad z 13. storočia. V roku 1680 ho vypálili, o niekoľko rokov neskôr jeho osud spečatili cisárske vojská, ktoré ho zničili výbušninami. Spomedzi ruín, ktoré sa zachovali, sa vám v súčasnosti odhalí výhľad na Vážske Podolie, Strážovské vrchy i Veľkú Fatru.

Hugolín Gavlovič

- kňaz a spisovateľ. Narodil sa v Poľsku v roku 1712, drvivú väčšinu života však prežil na Slovensku. Napísal viacero diel, spomedzi ktorých je najznámejšia Valaská škola mravův stodola.

Jasoň červenooký

- vzácny a chránený motýli druh, ktorý je viazaný na južne orientované svahy, sute a bradlá. V minulosti sa vyskytoval takmer v každom pohorí na Slovensku, dnes je to iba niekoľko lokalít so životaschopnými populáciami. Na Vršatci sa jasoňovi darí aj vďaka ochranným opatreniam.

Letisko

- štartovacia a pristávacia plocha pre lietadlá s príslušnými budovami a zariadeniami. Na Slovensku sa nachádza sedem medzinárodných letísk, najväčším z nich je Letisko Milana Rastislava Štefánika v Bratislave. Minulý rok vybavilo zhruba 2,3 milióna pasažierov, čo bolo najviac v jeho doterajšej histórii.

Sklárne

- podniky na výrobu a spracovanie skla. Úplne prvé sklárne na Slovensku vznikli počas nemeckej kolonizácie bankých oblastí. V Lednických Rovniach začali vyrábať tabuľové sklo až o niekoľko storočí neskôr – v roku 1892. Následne sa tu pustili aj do výroby lisovaného skla pod značkou Kaiser Crystal a ručne fúkaného skla Rona Crystal.

Najprv more, potom gule

Opäť tu máme koniec leta, príjemné jesenné teploty a hubársku sezónu v plnom prúde.

TURISTICKÁ POLÍCIA

Po dovolenkách do vzdialenejších kútov sveta ideálne podmienky vyraziť len tak na skok od domu, do regiónu. Turistické smerovníky tentoraz povedú našu hliadku do Handlovskej kotliny, do malých obcí roztrúsených popri ceste spájajúcej mestá Prievidza a Handlová. Geomorfologicky sa táto lokalita rozkladá v povodí riečky Handlovky vo východnej časti okresu Prievidza a obklopujú ju pohoria Kremnické vrchy, Žiar a Vtáčnik. Vraj je v okolí viacero turisticky zaujímavých bodov, tak ich poďme spolu trochu „prešacovať“.

Ráztočno, sympatická obec s prívetivou vidieckou architektúrou, je prvá v dnešnom turistickom itinerári. Prechádza ňou železničná trať, ideálna príležitosť vymeniť kone pod kapotou za vlakovú súpravu. Alebo vibramky. Od stanice sa začína modrá turistická trasa smer Sklenianske lúky. Na nej leží, či sa skôr týči jeden z bodov nášho dnešného záujmu – Hájska skala,

vrchol v pohorí Žiar vo výške 640 m n. m. Cesta pomedzi domčeky, neskôr lúkou a voňavým lesom je popretkávaná výhľadmi na zvlneň zelený horizont v diaľke.

Z brala odbočka do jaskyne

Po asi 40-minútovom stúpaní pohodovým tempom skalu isto postrehnete. Ak by aj náhodou nie, upozorní vás na ňu informačná tabuľa. Výrazné bralo nad Ráztočnom je známe najmä technickým lezcom, ktorých tu láka 20 metrov vysoký vápenec. Výlet k nemu však môže spestriť deň aj nemej náročnému turistovi. Z vrcho-

lu sa naskytajú krásne výhľady na Handlovsú kotlinu. Okrem nich je lákadlom i voľne prístupná jaskyňa, skrytá v útrobách tohto skalného brala. Na brale smerovník k nej nenachádzame, no upozorní nás na ňu štebot detských návštevníkov šíriaci sa zdola. Skalu teda obídeme neznačenou cestičkou a za rohom už čaká 25-metrová jaskyňa, ktorá je od roku 1994 vyhlásenou prírodnou pamiatkou. Aj keď sa v jej útrobách treba chvíľami poriadne prikrčiť, nevynechajte ju, rozhodne stojí za to! Ak budete mať šťastie ako my, zdvorilo vás príde pozdraviť

i jaskynný „vedúcko“, miestny netopier. Štafetový kolík v jaskyni si odovzdávame s partiou letného detského tábora. Deti sa spolu s lokálnym sprievodcom túľajú po okolí a objavujú prírodné bohatstvo tohto kraja. Pedagogický dozor na otázku, odkiaľ prichádzajú, prezrádza: „Z Centra voľného času Beňarik zo Šaštína-Stráží. Organizujeme na Remate letný detský tábor a chodíme po okolí. Z Rematy sem ide vláčik, takže sa s deťmi aj prevezieme.“

Táborové tajomstvo vyzradené

Je nám jasné, že malí členovia centra sú verní fanúšikovia prírody, no predsa sa nám jeden „beňarik“ zdôverí: „Páči sa mi tu, aj dobre varia, ale telefón máme povolený len na hodinu denne. To je dosť prísne,“ vyzradí táborové tajomstvo. No a nám „veľkáčom“ razom napadne, čo by sme za to dali, keby nám mobil denne drnčal len hodinu...

Na Rematu, rekreačné stredisko, ktoré sme už v rámci turistickkej polície navštívili, je to odtiaľto takmer na skok. Pokračujúc po modrom značení na Sklenianske lúky, potom červenou na Bralovu skalu a následne žltou dole do Rematy, sa dá spraviť pekný okruh.

Asi trojhodinovú túrku plnú pekých výhľadov viete ukončiť napríklad aj s využitím už spomínanej železničnej trate. Ak vám výstup na skalu postačuje, v rámci aktuálnej hubárskej sezóny si návrat spestríte a len sa trochu „zatúlajte“, les sa vašim bystrým očiam bohato odmení. V okolí je viacero neznámych chodníkov, no predsa len odporúčame pozorne sledovať turistické značenie, ktoré vás spoľahlivo dovedie späť do dediny. Pokiaľ, ako sa hovorí, nechcete „drať topánky“ v okolí, samozrejme, nájdete aj značené cyklotrasy. Ak vám to čas dovoľí, určite si v Ráztočne „mrknite“ i milý kostolík, významnú kultúrnu pamiatku obce, pôvodne z 13. storočia, zasvätený Blahoslavenej Panne Márii.

Odkaz treťohôr

Ide sa ďalej, tentoraz za guľami. Vraj sú jedným zo svetových unikátov, ktorý okrem neďalekého Chrenovca-Brusna nájdete na Slovensku už iba na Kysuciach. Začíname priamo v tejto v obci pri cintoríne. Na informačnej tabuli zisťujeme detaily o náučnom chodníku Brusnianske guľe. Dočítame sa, že navštívime miesta, ktoré boli pôvodne morským dnom, dôkazom čoho sú nálezy zuba žraloka rodu Charodon zo starších treťohôr, kostry sledovitých rýb, šupiny z rýb, ulity, lastúry a, samozrejme, zvláštnych prírodných úkazov – pieskových gúl.

Nájdeme tu rozličné pieskové útvary – guľe, elipsoidy, hríby a iné, či už priamo v stenách lomu, alebo dolu na zemi, na prístupovej ceste ako pozostatok po ťažbe piesku, ktorá odhalila tieto nezvyčajné prírodné úkazy. Útvary dosahujú veľkosť desať centimetrov až dva metre. Žiaľ, podobne ako na Kysuciach, i tu si mnohé z gúl v minulosti ľudia poodnášali do svojich súkromných záhradiek, čím sa ich koncentrácia na pôvodnom mieste znížila. Náučný chodník má dĺžku približne 1500 metrov s prevýšením asi 60 metrov. Na jeho trase je vybudovaných niekoľko oddychových zón s ohniskami. Vydávame sa na prieskum terénu.

Chcelo by to brigádu

Treba dodať, že zásluhu na zviditeľnení lokality má študentka, ktorá si Brusnianske guľe zvolila za hlavnú tému svojej SOČ-ky a dostala sa s ňou do celoslovenského kola. Následne vypracovala projekt na získanie finančných prostriedkov na vybudovanie náučného chodníka a zorganizovala študentskú brigádu na vyčistenie a úpravu lokality. Ľudský faktor však v tomto prípade zaúradoval aj v opačnom garde. Pri našej „obhliadke“ zisťujeme, že v súčasnosti sú niektoré zastávky a oddychové zóny zanedbané a poškodené, neporiadok naokolo dodáva miestu skôr smutný charakter. Jediný prírodný úkaz by si zaslúžil zvýšenú pozornosť a najmä rešpekt návštevníkov či domácich. Odpadky a rozbité fľaše do prírody rozhodne nepatria. Už objavený potenciál miesta, zdá sa, časom zase zapadol prachom.

Pieskovcové guľe sú zaujímavý prírodný fenomén, ktorý doteraz nemá jednotné vedecké vysvetlenie. Nachádzajú sa iba sporadicky v rôznych častiach sveta, a keď sme už u nás takýto unikát objavili, mali by sme s ním aj primerane nakladať. Veríme, že si všetci trochu vstúpime do svedomia a pri opätovnej návšteve bude areál v lepšej forme.

U Pacha nešetria

Na druhej strane cesty, v miestnej časti Chrenovec, nájdete už v dob-

rej kondícii a pekne udržiavaný rímskokatolícky Kostol sv. Michala Archanjela. Jeho priečelie zdobi i pamätná tabuľa Jozefa Murgaša, významného slovenského kňaza, maliara, vedca a vynálezcu, ktorý tu pred odchodom do Ameriky pracovne pôsobil v rokoch 1985 až 1986. V časti Brusno sa zase vyníma stĺp s plastikou Immaculaty, teda Mariánsky stĺp z 18. storočia, od roku 1998 vyhlásená kultúrna pamiatka. Zaujímavosťou je, že pri rekonštrukcii pieskovcovej sochy na stĺpe bolo chemickými rozborami zistené veľmi podobné zloženie pieskovca, ako majú guľe v tejto lokalite.

Na záver dnešného putovania sa posunieme bližšie k Prievidzi, na okraj obce Veľká Čausa, tentoraz za vôňou tradičnej slovenskej kuchyne. Koliba Pacho sa po ceste nedá prehliadnuť. „Pachovo“ je vhodné aj na dlhší pobyt, v zrubových apartmánoch sa dá ubytovať, ponúka priestor aj pre športové vybavenie či zábavu najmladších, firemné teambuildingy. My sme sa zdržali len chvíľu, no bryndzové pirohy a zemiakové placky sme si naozaj vychutnali. V kolibe na chuti a porciách rozhodne nešetria. Milovníkov kvalitných domácich produktov určite poteší aj malá predajňa v areáli, kde vám dobroty zo slovenských lúk a polí zabalia aj domov.

Tento diel turistickej polície sme v Handlovskej kotline vyskladali z maličkostí. Hovorí sa, človek má vraj v živote najväčšiu radosť práve z nich. Slovenská príroda a Trenčiansky región ich ponúkajú stovky, len ich treba objavovať. Ak teda máte po lete ešte chuť spoznávať nepoznané, možno výlet do tohto kúta Slovenska je práve tou správnou voľbou.

(baf)

Strava	9/10
Ubytovanie	9/10
Wellness	-/10
Obsluha	9/10
Lokalita	8/10
Celkový dojem	8/10

LEDNICA

Lednický hrad majú už 15 rokov v rukách dobrovoľníci a snažia sa o jeho obnovu. Okrem samotných múrov sa však venujú aj jeho okoliu. Ovocné stromy, predovšetkým čerešňa a jej staré odrody, patria ku koloritu Bielokarpatskej doliny. „Nachádzame sa v rezervácii 4. stupňa, kde nám ide o ochranu najmä lúčnych porastov, ktoré sú tu ohrozené,“ povedal sprievodca na Lednickom hrade Ľuboš Červený. Dnes sa pod lednickú zrúcaninu opäť vrátili dreviny. Sadenice čerešni vysadili tak, aby neublížili lúčnym kvetom. Ďalšie ovocné dreviny vysadia na jeseň.

Novinky na hradoch

zdor.1b/07 Hrad Uhrovec

UHROVEC

Pôvodne záchrana hradu sa prehupla do jeho obnovy aj nad Uhrovcom. Keď dobrovoľníci začali s čistením hradieb a odstraňovali náletové dreviny, ani len netušili, že o pár rokov neskôr tu niečo budú aj budovať. Na nádvorí sa dnes týči dobová hospodárska budova.

Hrad Uhrovec neustále potvrdzuje archeologický potenciál. Kachľovú pec dokonca obložia replikou obkladu, ktorej originál našli priamo na hrade. Na prízemí obnovenej hospodárskej budovy bude už onedlho múzeum architektonických častí z výkopov (lapidárium), prvé poschodie posluží ako spoločenská miestnosť práve so spomínanou kachľovou pecou a na najvyššom poschodí sa počíta s ubytovaním.

BECKOV

Múry hradu, na ktoré hľadel z okna svojej izby, prenášal na plátno. A tie sa teraz dostali aj na samotný hrad. Spomienka na rodáka a významného slovenského maliara Ladislava Medňanského znásobila možnosť porovnať Beckovský hrad predtým a teraz. Presnejšie povedané, viac ako storočný obraz verzus dnešná realita. Skúsili ste napríklad nájsť obraz, ktorému dominuje časť zrúcaniny, kde sa dnes nachádza pokladnica?

A keďže Beckovský hrad je stále „živý“, prináša aj mnoho novinek. Jednou z mnohých sú napríklad obnovené schody k hradnej studni.

BOJNICE

Obdivovať krásu najromantickejšieho zámku v strednej Európe môžete hneď na dva spôsoby. Prvý je so sprievodcom, ktorý vám priblíži jeho históriu, alebo si môžete vychutnať galerijný okruh sami, bez sprievodcu a časového obmedzenia. Na jedinečné zbierky Slovenského národného múzea tak máte toľko času, koľko potrebujete.

ČACHTICE

Lovci duchov tu zaznamenali zvýšenú senzibilitu. Hlasy, zvuky, energie. Historici sa zjavne nemýlili, keď tento priestor označili ako miesto, kde čachtická grófká Alžbeta väznila mladé slečny. Zhoda náhod chcela, aby sa replika „železnej panny“, teda mučiaceho nástroja udomácnila práve tu. Pôvodne ju totiž chceli vystaviť v inej časti hradu. Napokon sa pre poveternostné podmienky dostala k miestu, kde ju Báhoryčka svojho času pravdepodobne aj používala.

Blaváci na prázdninách

Boli sme vo Vrbovciach, kde sa točí úspešný televízny seriál

Okolo autobusovej zastávky sa trúsi zopár ľudí. Ďalší sa počas zamračeného letného dňa vybrali na obedňajší nákup či do lekárne. Nie je ich veľa, zráтали by ste ich na prstoch jednej ruky. V diaľke počuť traktor smerujúci na pole, občas z okna auta vidno domácich obyvateľov pracujúcich v záhrade. Typický obraz malej slovenskej dedinky sa však razom mení, keď sa priblížime k výrazne modrej budove.

Pohostinstvo pod gaštanom, vyníma sa na jej fasáde. Aj na bežnú krčmu tu vládne taký čulý ruch, aby nám bolo hneď jasné, že sme dorazili do cieľa. Práve tu sa totiž natáča ďalšia časť seriálu Prázdniny.

REPORTÁŽ

Od Farmy do Prázdnin

Vrbovce sme navštívili pred tromi rokmi. Dedinka nás vtedy oslovila početnými usadlosťami, rázovitými obyvateľmi i nádhernými krajmi. Teraz sme sa do Myjavského okresu vrátili opäť. Kým pre obyvateľov viacerých kútov Trenčianskeho kraja je táto lokalita stále trochu neznámym pojmom, vo filmárskom svete už má svoje meno. Jedna z typických miestnych chalúpok stojaca na úplnej samote sa totiž stala dejiskom známej reality show Farma.

Tú istú viac ako 80-ročnú budovu si vybrali aj tvorcovia populárneho slovenského seriálu.

Jej majiteľa stretávame, len čo zaparkujeme v strede Vrbovciach. Usadlosť sa podľa neho od poslednej filmárskej návštevy poriadne zmenila. „Ešte od Farmy sme to tam mali obložené doskami. Teraz sme tam dali novú modrú fasádu, pribudli aj nové okná. Tvorcovia seriálu povedali, že im to vyhovuje, že podľa toho si upraví scenár, aby nadväzoval na tretiu sériu Prázdnin. Tá sa končila tým, že našli poklad, ktorý by mali následne predať a použiť na opravu tej chalupy,“ prezrádza, hoci podrobne, ako sa bude príbeh v ďalšej sérii vyvíjať, nepozná. S hercami i režisérkom

si však tyká a vzájomnú spoluprácu si pochvaľuje. „Je perfektná! S mnohými z nich si tykám, občas spolu telefonujeme. Je taká doba, netreba čudovať,“ dodáva usmievavý majiteľ.

Ako vzniká seriál

„Ticho, ideme ostrú!“ preruší nás hlas z diaľky, keď sa pomaly blížime k miestu natáčania. Rušné okolie pohostinstva sa razom utíši, aj keď nezmlkne úplne. Deti sa ďalej hrajú na ihrisku, na lavičkách posedávajú ľudia v družnej debata, teraz už so stlmeným-

mi hlasmi. Viacerých z nich sem prilákalo práve natáčanie seriálu – blízkosť známych hercov, ale aj to, že môžu na vlastné oči sledovať, ako vzniká seriál. Pozorne sledujú režiséra, ktorého hlas udáva tón ďalšiemu natáčaciemu dňu. „Oslovila ma táto fajnová atmosféra, je to skrátka zážitok, nová skúsenosť. Tu v obci som už druhýkrát, príroda v okolí si ma úplne získala,“ hovorí Matúš Gaura z Piešťan. Za sebou už má aj premiéru na pozícii komparzistu. „Bol som na obraze vlni, ale len chvíľu. Najprv som si ani ja sám seba nevšimol,“ zasmieja sa.

Priamo na „pľac“ nevidíme, z priestorov miestneho pohostinstva sa však až k nám nesú hlasy hercov – scéna v krčme bude zrejme búrlivá. Kým pre nás sú známe herecké tváre pomerne výnimočné, miestni si už na

ich prítomnosť zvykli. „Možno zo začiatku to bol pre nás šok, ale teraz sa už len málokto pozastaví nad tým, keď si idú napríklad nakúpiť do našich potravín. Berieme ich takých, akí sú,“ hovorí jedna z obyvateľiek Vrbovic. Filmárske natáčanie vraj život v obci poznačilo len minimálne, na drobné obmedzenia, ktoré súvisia s prácou na seriáli, si už domáci zvykli.

Traja chlapi, šesť detí

Podľa kreatívnej producentky seriálu Prázdniny Kristíny Cibulkovej si dedinka napriek záujmu filmárov naďalej zachováva rázovitý charakter. Príjemne ju prekvapilo, ako ich miestni prijali za svojich. „Keď sem prídeme opäť po roku, tak už nás víta pán starosta, tešia sa z nás v pekárni. V našom seriáli požívame vetu, že naši Blaváci zase prišli na prázdniny. Keď sem zavíta náš štáb, tak tunajší ľudia zase hovoria, že sme tí ich Blaváci, ktorí sem prišli nakrúcať Prázdniny,“

opisuje miestne vzťahy.

Vrbovce mali v minulosti takmer 100 kopaničiarskych osád, dnes by ste ich napočítali približne 60. Viaceré chalupy s typickou ľudovou architektúrou zostali prázdne, ďalšie zase dostali novú podobu, prípadne tu vyrastajú ďalšie. Záujem o život na pokojnej dedine, hoci len v podobe víkendového relaxu, v poslednom období rastie. To pomaly mení aj charakter myjavského regiónu, ktorý si získal srdcia filmárov.

Kristína Cibulková prezrádza, že túto lokalitu si vybrali zámerne. „Najskôr som si prenajímala s rodinou chalupu priamo vo Vrbovciah. Veľmi sa nám to zapáčilo, lebo my sme takí mestskí ľudia, ktorí žijú v centre Bratislavy. Asi pol roka nato sme so spoluautorom Stankom Gušťafikom vymy-

sleli seriál Prázdniny, ktorý má byť o tom, že traja chlapi idú so šiestimi deťmi na chalupu. Vtedy som si spomenula, že kopianice sú nádherný kraj a že by bolo krásne, keby sme tam našli nejakú takú chalúčku s peknými výhľadmi a tradíciou. A boli sme strašne šťastní, že sa nám to napokon podarilo,“ spomína na začiatok úspešného projektu.

Neopakovateľný kraj

V prospech kopianíc hovorilo nielen malebné okolie, ale viaceré atrakcie, ktoré sa tu nachádzajú. Išlo tak o strategické rozhodnutie, keďže pre filmárov bola dôležitá blízkosť viacerých kultúrnych a prírodných pamiatok, ktoré počas desiatich dielov predstavujú. Na rozhraní Trenčianskeho a Trnavského kraja je ich pritom viac než dost. „Tiesňavy, prie-

hrady, zrúcaniny. Potrebovali sme, aby nám lokalita ponúkla čo najviac, a kopanice nám ponúkli strašne veľa. Dôkazom je aj to, že sme tu natočili skoro 40 častí," pripomína Cibulková.

Asi 30-členný štáb si nakrúcanie na kopaničiach užíva. Namiesto náročného natáčania v interiéri totiž zažíva pravú dedinskú atmosféru. „Už som rozmýšľal nad tým, že by som si tu kúpil chalupu. Nie som však až taký manuálne zručný, takže by som musel mať všetko v nej hotové. Kraj je to podľa mňa neopakovateľný, najmä príroda okolo Myjavy, modré domy. Tradícia, ktorá je tu prítomná, sa mi páči,“ hovorí jeden zo seriálových oteckov Ľuboš Kostelný.

Jeho herecký kolega Marko Igonda zase hovorí, že Trenčiansky kraj dobre pozná a v okolí krajského mesta sa cíti ako doma. Sám pochádza zo Žiliny, žije tu však jeho brat, pričom na Inovci má dokonca poľovný revír. Kopaničiarsky región ho očaril. „Je tu veľmi veľa zveri, ovocia a ľudí, ktorí sú strašne prajní. Pre herca je vždy úžasné, keď môže pracovať na takejto samote, pretože nemusí byť v mestskom zhone. Tu sa môže človek zastaviť a zamyslieť sa – nad sebou, nad cha-

rakterom, nad postavou, témou. Takže ja si to veľmi užívam,“ priznáva.

V telke aj Haluzice

Vďaka seriálu Prázdnyiny mohli diváci spoznať viaceré miesta Trenčianskeho kraja, ale aj Trnavského, keďže Vrbovce sa nachádzajú na ich spoločnom rozhraní. Početné rozľadné alebo neopakovateľné miesta ako hrad Branč sa tak stali dejiskom osudov seriálových hrdinov. Detskí herci si najviac užili natáčanie v unikátnej Haluzickej tiesňave, ktorú spolu s románskym kostolíkom predstavujú v najnovšej sérii. Oslovila ich aj mohyla na Bradle, kde je pochovaný Milan Rastislav Štefánik. Netradičná forma trávenia dvojmesačných prázdnin im neprekáža, práve naopak. „Tu robíme veľa vecí, ktoré by sme normálne cez leto asi nerobili,“ zhodujú sa počas spoločného obeda uprostred natáčania.

Kraj má čaro

Do hľadáčika filmárov sa už dostali viaceré obce v Trenčianskom kraji. Asi najznámejšou sa stala Nová Lehota, a to vďaka komediálnemu seriálu Horná Dolná, ktorý ju preslávil prakticky na celom Slovensku. Trenčín sa zase stal na začiatku augusta dočasnou kulisou pre 12-dielny seriál Hniezdo s kriminálnou zápletkou. Náš kraj teda nie je len regiónom hradov a zámkov, hoci aj tie už dostali priestor na filmovom plátne. Je miestom, ktoré ponúka unikátne prostredie, ktoré oceňujú slovenskí tvorcovia. Vrbovce sú ďalším dôkazom, že aj malé obce dokážu ponúknuť to, čo by ste inde hľadali márne. Túto sympatickú dedinku opúšťame s očakávaním, ako budú vyzerat' pre nás už známe miesta ako seriálové kulisy. Nechajme sa prekvapiť.

(bas, ras)

Od SNP uplynulo 75 rokov, pamätníci naň spomínajú

Už viac nechceli byť súčasťou slovenského vojnového štátu. Nacistickej Európe sa vzopreli muži aj ženy v našom kraji. Na ich odvahu, ale aj na obeť si každoročne koncom augusta spomínajú stovky súčasníkov. Tohtoročný bol výnimočný v tom, že od vypuknutia bojov Slovenského národného povstania sme si pripomenuli 75 rokov.

Stále sú medzi pamätníkmi aj tí, ktorí sa bojov priamo zúčastnili. Z

roka na rok ich je však menej, stretnutia a najmä rozhovory s nimi sú preto o to vzácnejšie. Krajské oslavy Slovenského národného povstania už tradične patrili Pamätníku na Jankovom vršku. Zimomriavky po tele spôsobil pochod Nesmrteľného pluku. Fotky a mená padlých, ktorí nechceli nič viac, len slobodu a mier. Tých najmenších zas fascinovali partizánske bunkre, v ktorých sa naši hrdinovia pred 75 rokmi skrývali pred nemeckými vojskami. Počas osláv v Lehotě

pod Vtáčnikom na Sekaninách zasprístupnili aj zrekonštruovanú partizánsku poľnú nemocnicu. V kúpeľnom mestečku Trenčianske Teplice dotvorila atmosféru čestná stráž v dobovom oblečení. Ak ste niektoré z osláv vo svojom okolí nestihli, vyberte sa 5. septembra do Partizánskeho. Mesto tu pripravilo ukážky bojov, ale aj symbolické vypustenie holubíc a balónov. Partizánske, vtedy ešte Baťovany, sa do povstaleckých bojov pridalo deň po vypuknutí SNP a stalo sa

baštou hornonitrianskeho odboja. Už 9. septembra 1944 však Nemcom podľahlo a tak ako na zvyšku Slovenska, aj tu sa boje presunuli do lesov.

Ak sa chcete o udalostiach a príbehoch z Povstania dozvedieť viac, zavítajte do Partizánskeho. A počkajte si aj na ďalšie vydanie nášho Trenčín regiónu. Spoznajte spolu s nami Máriu Mištinovú z Bánoviec nad Bebravou, ktorá mala v čase Povstania 13 rokov. Spoločne sa vnoríme do minulosti, ktorá ovplyvnila našu ďalšiu budúcnosť a tiež názvy mnohých slovenských miest a námestí. Spoločne pootvoríme dvere do Slovenského národného povstania aj trochu inak. (mib)

Víno s charakterom pochádza z Čachtíc

Trenčiansky kraj má dobré podmienky na pestovanie ovocia a jedným zo spôsobov jeho spracovania je destilácia.

Do povedomia Slovákov sa preto zapísala povestná slivovica, a to najmä bošácka či kopaničiarska, ale pálenka sa vyrába z viacerých druhov ovocia. Aj preto sa náš kraj, bohatý na kopaničiarske osídlenie, spája s konzumáciou ovocných páleniek pri rôznych príležitostiach – tradične pri rodinných oslavách, priateľských posedeniach alebo len ako aperitív.

Víno, ktorého spotreba v posledných desaťročiach stúpa, pova-

žujeme skôr za nápoj typický pre juh Slovenska. Známe sú vinárske oblasti, najmä Malokarpatská, ale pre príležitostných konzumentov „je to niekde ďaleko“, kde je teplo. Pritom výbežky Malých Karpát siahajú až po Nové Mesto nad Váhom.

Hrozno sa na území Slovenska pestovalo už pred 2500 rokmi, ale až Rimania na prelome letopočtov priniesli do Podunajska šľachtené odrody. V stredoveku sa vyskytovali vinohrady aj na Považí, o čom svedčia chotárne názvy, napríklad aj v Trenčíne, kde sa dodnes nachádzajú časti ako Istebnícke, Zla-

tovské alebo Zábľatské vinohrady. O tom, prečo sa vinič prestal pestovať, vieme skôr z povestí, ktoré hovoria o zlej kvalite moku, ktorý vtedajší vinohradníci dokázali vyrobiť.

Výsledkom tvrdej práce v minulosti, súčasných poznatkov, šľachtenia odolných a kvalitných odrôd a technológie spracovania sú vinohrady na najsevernejších úbočiach Malých Karpát, nad obcami Čachtice a Častkovce. Vo vinohrade nás privítal hlavný vinohradník a pivničný majster Poľnohospodárskeho družstva Čachtice Ján Kolník. Na začiatok spomenul dlhú tradíciu

pestovania hrozna v tejto oblasti od čias Alžbety Báhoryovej. Neskôr, v časoch panovania Márie Terézie, sa čachtické Rulandské modré vozilo na vozoch ťahaných koňmi až na cisársky dvor do Viedne, kde sa podávalo iba príležitostne. Bolo pomerne drahé a ani bohatá panovníčka si ho nedopriala každý deň. „V 50. a 60. rokoch sa začalo s veľkovýrobným pestovaním. Pestovali sa kvantitatívne odrody, možno horšej kvality, ale družstvo ich odovzdávalo najmä do výkupu ovocia. Vplyvom postupného otepľovania sa naša oblasť stáva lukratívnou na pestovanie viniča, pretože dokážeme dosiahnuť vysokú cukratosť, a čo je dôležité pre kvalitu vína, hlavne vyššie kyseliny. Spôsobuje to skutočnosť, že všetky naše vinohrady ležia na vápencovom podloží so sprašmi. Aj preto o našom víne hovoríme, že je to víno s charakterom.“

V súčasnosti sú vysadené vinohrady na dvoch parcelách nad Čachticami a nad Častkovcami, spolu je to 44 ha, na ktorých sa pestujú odrody Chardonnay, Rizling rýnsky, Tramín červený, Veltlín zelený, Rulandské šedé, Sauvignon, Dornfelder, Pálava, Rulandské modré, Dunaj, Rulandské biele, čiže odrodová skladba je veľmi široká. Podľa Jána Kolníka je na to jeden vážny dôvod, prečo majú v ponuke také široké portfólio. „Sami spracujeme približne tretinu produkcie, dve tretiny predávame viacerým odberateľom. Za posledné dva roky je väčšia úroda ako dopyt, navyše sa pod negatívny stav podpisuje aj extrémne vysoký dovoz vína na Slovensko. Preto je menší záujem o naše hrozno, aj keď má vysokú kvalitu.“

Dovoz lacných vín spôsobuje, že

polovica spotreby na Slovensku je z importu. Na porovnanie: v minulosti sme mali na Slovensku do 14 000 ha vinogradov, teraz je to asi 8000 ha. Klesá produkčná plocha a ešte sa na trh tlačí aj viac vína zo zahraničia. V Čachticiach boli pred tridsiatimi rokmi vinohrady na ploche 60 ha, dnes je to stabilných 44 ha. Aj preto hľadajú všetky dostupné marketingové aktivity a prichádzajú na trh s vinami, ktoré zaujmú nielen kvalitou, ale najmä názvom. Jedným z nich je „Báthoryčkina krv“, ktorá sa predáva vo fľaši s pútavou etiketou. „U nás tretinu produkcie tvorí červené víno a to ide viac na odbyt. Predávame odrodové, značkové vína, okrem spomínanej krvi je vo fľaši Merlot a Dornfelder, keďže je z Čachtíc, označujeme ho Merčach a Dorčach. Pomáha nám jeho predaj na Čachtickom hrade, kde ho ľudia kupujú ako suveníry. Ale nedá sa povedať, že víno je hlavnou turistickou atrakciou obce, skôr je pridanou hodnotou,“ zhodnotil Kolník.

Vinič treba aj ošetrovať, je citlivý

na viaceré choroby. Plochy čachtických vinogradov s integrovanou produkciou môžu zo zákona ošetrovať iba určitým množstvom konvenčnej chémie, napríklad 5 postrekov proti múčnatke, rovnaký počet proti perenospóre a jeden proti botritíde. Chemické prípravky striedajú s biologickými, a hoci to nie je ideálne, darí sa im udržiavať hrozno zdravé.

Zatiaľ vyzerá úroda dobre, podľa hlavného vinohradníka je podobná vlnajšej, čo vychádza na 26 až 30 vagónov hrozna. Problém je už spomínaná nadprodukcia na Slovensku, spracovatelia majú plné pivnice ešte z minuloročnej úrody. Môže nastať rovnaká situácia, keď 10 % plochy vinogradov na Slovensku (aj v Čachticiach) neoberú. Vedia nachystať obraté ovocie pre menších odberateľov, prípadne vylisovať hrozno na neodkalenú šťavu.

Práca vo vinohrade i v pivnici je náročná, ale prináša aj radosť a dobré pocity. Vinohradníkov a vinárov teší najmä spätná väzba, keď ľudia dajú vedieť, že im

čachtické víno chutí. Dobrý pocit majú aj z toho, keď predajú hrozno spracovateľom do tradičných vinárskych lokalít, lebo na etikete sa uvádza miesto, kde bolo hrozno vypestované, a to je tiež dobrá re-

klama. Ján Kolník má aj svoje sny. Napríklad obrať hrozno v dobrom počasí, aby ho vedeli zúročiť, dobre predať ako polotovar i vo forme nápoja. Tam je dôležité, aby bola fľaša zaplatená, keď sa dostane ku konzumentovi. Ako priznáva, je to aj o financiách.

Tie sa týkajú aj práce vo vinohrade a v pivnici. Štátne dotácie formou

štrukturálnych fondov pomohli vysadiť vinohrady, pivničné hospodárstvo bolo obnovené tiež z týchto fondov – od novej technológie na spracovanie hrozna, cez antikorové nádoby na jeho uskladnenie,

riadenú fermentáciu až po všetky procesy spojené s výrobou vína.

Na záver zaznela hypotetická otázka, čo by na dnešné víno povedala Alžbeta Báthoryová. „Báthoryčka by sa dnešnému vínu určite potešila, najmä červenému, a možno by sa v ňom aj vykúpala,“ so smiechom uzavrel tému Ján Kolník.

Leo Kužela

Poctivé víno z vlastného hrozna

S aktuálnou otázkou, či je slovenské víno naozaj slovenské, sme zašli poníže Čachtíc, na druhú stranu Váhu až k Považskému Inovcu. Od Piešťan po Sereď sa rozprestierajú vinice, na ktorých sa pestuje hrozno hlohovského vinárstva Golguz.

„Z vlastnej skúsenosti môžem potvrdiť, že na Slovensku je veľa vinárov, výrobcov a producentov vína, ktorí nemajú ani hektár vlastnej vinice. Kupujú slovenské či zahraničné hrozno, mušty, ktoré pridávajú do našich vín, a prezentujú, že je rýdzo slovenské. Tento spôsob predaja a importu je o to zákernejší, že sa vydáva za slovenský produkt, hoci nie je. Je to víno bez pôvodu. Škodí to poctivým vinárom a vinohradníkom,“ pripomenul majiteľ vinárstva Robert Čík a dodal: „Keď sa robí víno z poctivého hrozna, nie je možné víno predať naffašované pod 2

eurá. V obchodných sieťach sme neraz svedkami toho, že sa cena fľaše dostáva aj s maloobchodnou maržou na úroveň 2,50 eur. To nemôže byť víno z poctivého hrozna a poctivo spracované víno.“

Podľa slov Roberta Číka je na Slovensku vo vinárskom segmente obmedzený trh. „Je limitovaný počtom obyvateľov, tým

pádcom aj konzumentov vína. Ak sa na takýto malý trh privezú 2/3 vína zo zahraničia, je to na úkor domácich producentov poctivého vína, ktoré sa vyrába z hrozna, pretože nedokážu cenovo konkurovať lacným nekvalitným importovaným vínam,“ podotkol. V hlohovskom vinárstve zvolili opačnú stratégiu. Vypestujú oveľa viac vlastného hrozna,

než je ich spotreba, a zvyšok ponúkajú odberateľom. „Naša firma vlastní 250 hektárov vlastných vinič a tomu je primerané množstvo hrozna. Robíme víno z vlastnej produkcie, čo si žiada hrozno najvyššej kvality s patričnou pridanou hodnotou. Nie je naším cieľom vyrobiť iks milión fliaš. Golguz musí byť zárukou kvality,“ doplnil Čík, ktorý vníma, že ich víno má fajnšmekrov aj v iných častiach Slovenska. „Pre mňa osobne je prekvapením, že severnejšie od nás je veľa fanúšikov vína, ktorí ho konzumujú a sú aj znalcami vína. Napríklad najväčších odberateľov máme zo stredoslovenského regiónu, trebárs zo Žiliny či z Trenčína. Do Hlohovca to nemajú ďaleko, často chodia priamo k nám do vinárstva na degustácie, vedia oceniť kvalitu. Ľudia z trenčianskeho regiónu vínu naozaj rozumujú,“ doplnil šéf Golguzu.

(mib)

Dotácie sú rozdelené

Obľúbenosť dotačného systému Trenčianskeho samosprávneho kraja (TSK) každým rokom stúpa. Svedčí o tom viac ako štyristo doručených žiadostí v aktuálnom roku.

Financie smerujú najmä na organizáciu kultúrno-spoločenských akcií v kraji. Z vyčleneného rozpočtu si aj tento rok odkrojila najväčšiu časť práve oblasť kultúry, z ktorej pochádza takmer 200 predložených žiadostí. Druhé miesto patrí tradične príprave rôznych športových udalostí či reprezentácii župy v zahraničí. Kraj prostredníctvom dotačného systému prispieje aj siedmim žiadateľom na čiastočné pokrytie nákladov relaxačno-ozdravných pobytov.

Novinkou tohtoročnej výzvy bola možnosť podať žiadosť aj elektronicky. Uchádzači o župnú pomoc svoje projekty predkladali do konca apríla. (jab)

Chodník spojil mesto s prírodou

Mesto poznačené priemyslom skrýva aj kus romantiky a peknej prírody. Viac o Dubnici nad Váhom, meste plnom kontrastov, sa môžete dozvedieť aj počas príjemnej turistiky, ktorou vás odteraz sprevádzajú tabule náučného chodníka.

„Sivá a zelená farba odkazujú na prepojenie mesta a prírody. Jedinečnosť projektu vidím v umiestnení QR kódov, ktoré vás presmerujú na webovú stránku projektu www.dubnickymchotarom.sk. Na stránke si môžete celú trasu prejsť online, prezrieť si tabule či vypočúť audio-komentár,“ uviedol Adam Reháč, predseda občianskeho združenia Sivý vlk. Návštevníkov a turistov čakajú takmer 3 kilometre a zdolanie 157 výškových metrov, na ktorých je osadených dokopy 8 tabúľ. Vďaka nim sa dozvedia niečo o meste, pamiatkach, významných osobnostiach, ale aj o hospodárstve, obyvateľstve či prírodných pomeroch. Chodník sa tiahne cestou od Parku francúzskych partizánov až po studničku na Medzihorí.

Zdolať túto trasu nie je nič zložité, je to ideálna prechádzka pre rodiny s deťmi či pre nadšencov histórie a prírody. (bas)

Začali sa rozsiahle opravy ciest

Motoristom sa po Trenčianskom kraji pôjde už o pár týždňov o niečo plynulejšie.

Výtlky a rozsypané krajnice nahradia kompletne nové cesty. Po zdĺhavých verejných obstarávaníach sa župa mohla pustiť do rozsiahlej rekonštrukcie štyroch úsekov ciest, ktorých gro (približne 11,3 milióna eur s 5%-ným spolufinancovaním kraja) financuje Brusel. Ide o cesty medzi Považskou Bystricou a Domanizou, ktorých súčasťou je aj náročná oprava Orlovského mosta. Cestári sú v tomto čase aj na úseku Nové Mesto nad Váhom – Myjava a tiež na najfrekventovanejšej ceste II. triedy v našom kraji medzi Hradišťom a Partizánskym. Trenčiansky kraj bol úspešný aj s projektom opravy komunikácie medzi Trenčianskou Teplou a Dežericami. „Trenčiansky kraj môže tento rok nazvať aj rokom investícií do ciest II. a III. triedy. Okrem spomínaných

eurofondových projektov sa župa pustila aj do rozsiahlych opráv až 44 úsekov naprieč celým krajom. Do konca októbra by sme tak mali mať hotových až 58 kilometrov ciest a šesť mostov a dva oporné múry. Investovali sme do nich vyše 6,6 milióna eur,“ vyratúva trenčiansky župan Jaroslav Baška s tým, že ide o najväčšiu rekonštrukciu krajských ciest v histórii TSK. Na

stole sú pritom aj súťaže na opravy ďalších mostov. Počas samotných opráv sa vodiči musia vyzbrojiť trpezlivosťou. Kompletná výmena povrchu ciest si totiž pýta daň v podobe obchádzok, prípadne zdržaní. Kým župné investície budú hotové do konca októbra, náročné eurofondové úseky si vyžadujú práce až na niekoľko mesiacov. (ver)

Žiaci môžu spoznávať Slovensko

Čoraz častejšie sa dbá na aktívne spoznávanie toho, o čom sa študenti učia. Z obyčajného výletu sa razom stáva dejepis či fyzika, resp. biológia v praxi.

Zábavné centrum ATLANTIS v Leviciach, Múzeum holokaustu v Seredi, Zážitkové centrum vedy Aurelium v Bratislave, rodný dom E. Štúra a A. Dubčeka, Múzeum M. R. Štefánika v Košariskách, mohyla na Bradle či Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva v Liptovskom Mikuláši. Na všetky tieto miesta sa pôjdu pozrieť žiaci župných stredných škôl

v rámci zážitkového vzdelávania. „Dostali sme 66 žiadostí o finančný príspevok v rámci tematického zážitkového vzdelávania a kultúry. Zo župnej pokladnice na ne tento rok pôjde viac ako 33-tisíc eur. O finančné prostriedky, určené na návštevu rôznych múzeí, divadelných predstavení či historických a prírodných lokalít, sa môžu stredné školy na území Trenčianskeho kraja uchádzať aj v budúcom kalendárnom roku,“ prezradila vedúca Odboru školstva a kultúry Úradu TSK Daniela Hilčíková.

Zážitkové vzdelávanie si v zá-

vere školského roka 2018/2019 vyskúšali aj študenti SOŠ v Pruskom. Navštívili Múzeum liptovskej dediny v Pribyline a Spišský hrad v Žehre. Naopak, žiaci novomestskej priemyslovky spoznali miesto, ktoré sa počas druhej svetovej vojny stalo miestom bolesti, smútku, trýznenia a zabijania nevinných ľudí – koncentračný tábor v poľskom Osvieňime. Na jeseň sa v rámci tematického zážitkového vzdelávania a kultúry zrealizujú ďalšie návštevy zaujímavých miest nielen na území Slovenskej republiky. (map)

Jednotná zľava pre cestujúcich

Aj TSK sa postupne pripravuje na integrovaný dopravný systém. Kým doteraz sa cestujúci delili na držiteľov so zelenou a modrou kartou, po novom budú obe fungovať na jednom systéme s jednotnou zľavou.

S platnosťou od 1. novembra cestujúci s tzv. zelenou kartou automaticky prejdú na cenu cestovného

pre modrú dopravnú kartu. Výmena pritom nie je nutná. Krajskú kartu môžete aj naďalej používať až do dátumu jej expirácie. „Dôvodom ukončenia spolupráce s prevádzkovateľom karty je nekompatibilita s pripravovanými krokmi budovania Integrovaného dopravného systému. V rámci neho je dôležité používať jeden

typ karty, akceptovaný všetkými dopravcami, ktorí na Slovensku poskytujú služby vo verejnom záujme,“ vysvetlil Radovan Hladký z Odboru dopravy Úradu TSK. Od začiatku novembra tak bude pre obe dopravné karty na území Trenčianskeho kraja stanovená jednotná výška zľavy pre cestujúcich a upravená bude aj cena cestovného. Cestujúci, ktorí doteraz používali krajskú kartu MultiCARD, už nebudú platiť 70-centový mesačný paušálny poplatok.

(plm)

Kam v našom kraji?

september – október 2019

Termín: 5. august – 8. september 2019

Názov: Ora et Ars – Skalka 2019 – výstava
Miesto konania: Mestská veža, Trenčín
Web: www.visit.trencin.sk

Termín: 22. august – 25. september 2019

Názov: Miroslav a Michal Malinovi (Uherské Hradišče)
Miesto konania: Výstavné priestory Trenčianskeho samosprávneho kraja
Web: www.tnos.sk

Termín: september, október 2019

Názov: Galerijný okruh (prehliadka)
Miesto konania: Zámok Bojnice
Web: www.bojnicecastle.sk

Termín: september, október 2019

Názov: Zámokký okruh (prehliadka)
Miesto konania: Zámok Bojnice
Web: www.bojnicecastle.sk

Termín: 1. september 2019

Názov: Pišťalkárske brvníšte
Miesto konania: Historická škola – múzeum, Brvníšte
Web: www.pospb.sk

Termín: 1. september 2019

Názov: In vino veritas
Miesto konania: hrad Beckov
Web: www.hrad-beckov.sk

Termín: 1. september 2019 o 19.00 h

Názov: Balady Márie Čirovej
Miesto konania: Kursalon, Trenčianske Teplice
Web: www.kupele-teplice.sk

Termín: 3. september 2019 (každý utorok)

Názov: Prehliadka mesta Trenčianske Teplice (14.00 h)
a Prehliadka Hammamu (15.30 h)
Miesto konania: Trenčianske Teplice
Web: www.kupele-teplice.sk

Termín: 4. september 2019

Názov: Obývačka pod platanom alebo Prečítané leto s Adelou Režnou
Miesto konania: Námestie E. Štúra, Bánovce nad Bebravou
Web: www.kulturabn.sk

Termín: 4. september 2019 o 18.00 h

Názov: Workshop maľby na hodváb
Miesto konania: KOCKA - Familiar Club House LD Esplanade (vchod z kúpeľného parku), Trenčianske Teplice
Web: www.kupele-teplice.sk

Termín: 4. – 27. september 2019

Názov: Významné osobnosti Hornej Nítry (alebo regiónu) v archívnych dokumentoch
Miesto konania: Galéria Regionart pri RKC, Prievidza
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 5. september – 17. november 2019

Názov: výstava V kocke
Miesto konania: Galéria M. A. Bazovského v Trenčíne
Web: www.gmab.sk

Termín: 5. september 2019

Názov: Záverečný koncert Hudobného leta 2019
Miesto konania: Kursalon, Trenčianske Teplice
Web: www.kupele-teplice.sk

Termín: 6. – 8. september 2019

Názov: Pri Trenčianskej bráne
Miesto konania: Mierové námestie, Trenčín
Web: www.visit.trencin.sk

Termín: 6. – 8. september 2019

Názov: Banický jarmok 2019
Miesto konania: Prievidza
Web: www.prievidza.sk

Termín: 6. – 29. september 2019

Názov: Výtvarné spektrum 2019 – 56. ročník celoštátnej súťaže neprofesionálnej výtvarnej tvorby
Miesto konania: Výstavné priestory kasárne v areáli Trenčianskeho hradu
Web: www.tnos.sk

Termín: 7. september 2019

Názov: Dni sliviek
Miesto konania: Gazdovský dvor – Turá Lúka
Web: www.ctkmyjava.sk

Termín: 7. september 2019

Názov: Koncert speváckeho zboru Úsmev
Miesto konania: Galéria Regionart pri RKC, Prievidza
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 7. september 2019

Názov: STAR CITY – Hviezdné mesto Partizánske
Miesto konania: Hvezdáreň v Partizánskom
Web: www.hvezdaren.sk

Termín: 7. september 2019 o 16.00 h

Názov: Prechádzky mestom so sprievodcom: Trenčianske hotely, kaviarne a hostince
Miesto konania: Kultúro-informačné centrum Trenčín
Web: www.visit.trencin.sk

Termín: 7. september 2019

Názov: Električkou na súťaž vo varení gulášu
Miesto konania: úzkokoľajová trať Trenčianska Teplá – Trenčianske Teplice a späť
Web: www.kupele-teplice.sk

Termín: 8. september 2019

Názov: Kultúrne leto: Na ľudovú nôtu
Miesto konania: mestský park, Bánovce nad Bebravou
Web: www.kulturabn.sk

9. – 13. september 2019

Varenie slivkového lekváru

Hoci je myjavský región preslávený vďaka ovocinárstvu, tamojšie deti len málo vedia o tradičných spôsoboch uskladnenia a spracovania ovocia. Centrum tradičnej kultúry v Myjave sa im to pokúsi priblížiť pomocou podujatia z cyklu výchovno-vzdelávacích aktivít. Od 9. do 13. septembra sa môže najmladšia generácia dozvedieť viac o príprave slivkového lekváru. Jeho varenie pritom malo v minulosti aj veľký spoločenský význam. „V Gazdovskom dvore Turá Lúka deti pri kotle s variacim sa lekvárom privíta gazda s gazdinou, ktorí im porozprávajú a názorne ukážu, ako sa v minulosti varil tradičný slivkový lekvár. Pred odchodom z Gazdovského dvora dostane každé z nich rovnakú sladkú odmenu – lekvárový chlebič. Deti si okrem lekvárových fúzov odnesú z podujatia aj množstvo poznatkov a zážitkov,“ vysvetlila Eva Čmelová z Centra tradičnej kultúry v Myjave.

Termín: 8. september 2019

Názov: Trenčiansky polmaratón
Miesto konania: Trenčín
Web: www.trencianskypolmaraton.sk
Anotácia: Pretek, ktorý preverí vytrvalostné schopnosti aj ostrieľaných bežcov. Pre tých, ktorí si netrúfajú odbehnúť trať v plnej dĺžke, je možnosť vyskladať si štvorčlenný štafetový tím.

Termín: 8. september 2019

Názov: Deň židovskej kultúry
Miesto konania: hrad Beckov
Web: www.hrad-beckov.sk

Termín: 11. september 2019

Názov: Mladí vedci s George Science
Miesto konania: Ži:va, Bánovce nad Bebravou
Web: fb zivabanovce

Termín: 12. a 27. september 2019

Názov: Premietanie filmového klubu Cassandra
Miesto konania: Ži:va, Bánovce nad Bebravou
Web: www.kulturabn.sk

Termín: 13. – 15. september 2019

Názov: Novomestský jarmok 2019
Miesto konania: Nové Mesto nad Váhom
Web: www.nove-mesto.sk

Termín: 14. september 2019

Názov: Clown in the garden – divadlo
Miesto konania: Ži:va, Bánovce nad Bebravou
Web: fb zivabanovce

Termín: 14. september 2019

Názov: Jesenný piknik na hrade Beckov
Miesto konania: hrad Beckov
Web: www.hrad-beckov.sk

Termín: 15. september 2019

Názov: Počuli sme vrúcny hlas

7. september 2019

Strašidlá na hrade

Pokiaľ sa vyberiete na Čachtický hrad počas prvej septembrovej soboty, zažijete tam pravú strašidelnú atmosféru. Ako informovala správkyňa tejto pamiatky Katarína Orthová, na návštevníkov tam čaká počas celého dňa program pre všetky vekové kategórie. Najskôr to budú hry a súťaže, ktoré sú určené pre deti. Vo večerných hodinách si môže verejnosť pozrieť hrad za súmraku a tmy. Počas špeciálnych nočných prehliadok budú návštevníkov hradu, ktorý preslávila krvavá grófká Báthoryová, sprevádzať duchovia a strašidlá. Nočné prehliadky sa začnú o 21:00 h a 22:00 h.

zdroj: fb Čachtický hrad

Miesto konania: Kanianka
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 15. september 2019

Názov: 17. Stupniansky hodový jarmok
Miesto konania: Stupné, amfiteáter, kaplnka Sedembolestnej Panny Márie
Web: www.pospb.sk

Termín: 15. september 2019

Názov: Beckov pre všetkých
Miesto konania: hrad Beckov
Web: www.hrad-beckov.sk

Termín: 17. september 2019

Názov: Čo sa sníva trpaslíkom
Miesto konania: Kino Mier, Považská Bystrica
Web: www.povazska-bystrica.sk

Termín: 18. september 2019 o 19.30 h

Názov: Čo sa sníva trpaslíkom
Miesto konania: Dom kultúry, Dubnica nad Váhom
Web: www.kultura.dubnica.eu

Termín: 19. september 2019

Názov: Pri kase – divadelná komédia
Miesto konania: Dom kultúry Javorina, Stará Turá
Web: www.staratura.sk

Termín: 20. september 2019 o 18:00

Názov: MDT – A.Christie: A tak nezostal žiaden
Miesto konania: Panorex, Nová Dubnica
Web: www.mestskedivadlotrencin.sk

Termín: 20. september 2019

Názov: 24. Považskobystrický jarmok
Miesto konania: pred MsÚ/ CMZ/ pred kinom Mier, Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk, www.povazska-bystrica.sk

Termín: 20. september, repríza 5. október 2019

Názov: Zlatá Mladosť
Miesto konania: Dom kultúry, Dubnica nad Váhom
Web: www.kultura.dubnica.eu

Termín: 20. – 21. september 2019

Názov: Beerfest Trenčín 2019
Miesto konania: Expo Center, Trenčín
Web: www.beerfestslovakia.sk

Termín: 21. september 2019

21. september 2019

MňamFest

Už po desiatykrát môžete v Bánovciach nad Bebravou zažiť festival regionálnych dobrôt. MňamFest priniesie chutné a kvalitné potraviny z dielne slovenských farmárov na Námestie Ľudovíta Štúra. „Opäť privítame poľnohospodárske družstvá z okolia mesta s výnimočnými pochúťkami, ktoré doslova dovezú priamo z poľa. Aj tento rok si budete môcť pochutnať na slovenskom remeselnom pive,“ uviedla Veronika Palušová z mestského kultúrneho strediska. Chýbať nebude ani kultúrny program, o ktorý sa postarajú známe dychové a ľudové hudby, folklórne skupiny z regiónu a najmä hlavný hosť – Bystrík banda. „Rovnako sa môžete tešiť na ukážky regionálnych tradícií, ľudových remesiel či výstavu poľnohospodárskej techniky,“ doplnila Palušová. Za kosťolom bude pripravená detská zóna plná hier, dielničiek, tanca a spevu. Tí najmenší sa môžu tešiť aj na známe duo Tom a Elo.

Názov: DETI DEŤOM

Miesto konania: Kultúrne centrum Stred, Dlhé Hony, Trenčín
Web: www.tnos.sk

Termín: 21. september 2019

Názov: 13. Domanižský jarmok
Miesto konania: Domaniža, námestie
Web: www.pospb.sk

Termín: 21. september 2019

Názov: Púchovský jarmok 2019
Miesto konania: Púchov
Web: www.puchov.sk
Anotácia: 21. ročník Púchovského jarmoku sa uskutoční v sobotu 21. septembra 2019.

Termín: 21. september 2019

Názov: Festival dobovej kuchyne
Miesto konania: hrad Beckov
Web: www.hrad-beckov.sk

Termín: 21. – 22. september 2019

Názov: História, ktorá nás spája – Ukončenie sezóny
Miesto konania: Čachtický hrad
Web: www.cachtickyhrad.eu

Termín: 22. september 2019 o 18:30

Názov: MDT - Molière: Lakomec – PREMIÉRA!
Miesto konania: ODA Trenčín
Web: www.mestskedivadlotrencin.sk

Termín: 23. september 2019 o 19:00 h

Názov: Poslední hrdinovia
Miesto konania: Divadlo Púchov
Web: www.puchov.sk

Termín: 23. september 2019 o 18:00 h

Názov: FOTOPONDELOK
Miesto konania: Galéria M. A. Bazovského v Trenčíne
Web: www.gmab.sk

Termín: do 25. septembra 2019

Názov: Roman Hudziec – Obrazy
Miesto konania: Kultúrne centrum Stred Dlhé Hony Trenčín
Web: www.tnos.sk

Termín: 25. september 2019

Názov: Familia Pálffy (medzinárodná vedecká konferencia)
Miesto konania: Zámok Bojnice
Web: www.bojnicecastle.sk

Termín: 26. september 2019

Názov: Johnny Campbell - koncert
Miesto konania: Ži:va, Bánovce nad Bebravou
Web: fb.zivabanovce

Termín: 26. september 2019 o 15:00 h

Názov: Čaj pre seniorov
Miesto konania: Divadlo Púchov
Web: www.puchov.sk

Termín: 26. – 29. september 2019

Názov: Horomil Fest
Miesto konania: Kino Mier Považská Bystrica, kúpele Nimnica
Web: www.horomilfest.sk, www.pxcentrumpb.sk

Termín: 27. september 2019

Názov: Ešte dúšok leta
Miesto konania: Námestie slobody, Prievidza
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 27. september 2019

Názov: Georgian wine degustation day
Miesto konania: Hotel Gino Park Palace****, Orlové
Web: www.parkpalace.sk

Termín: 28. september 2019

Názov: Turnaj v tradičnej lukostreľbe o pohár vojvodu Ctibora
Miesto konania: hrad Beckov
Web: www.hrad-beckov.sk

Termín: 28. september – 30. október 2019

Vernisáž: 29. september o 17.00 h
Názov: Bernardetta Stepien, Krakow (PL)
Miesto konania: Výstavné priestory Trenčianskeho samosprávneho kraja
Web: www.tnos.sk
Anotácia: výstava poľskej autorky v spolupráci s Poľským klubom

5. október 2019

Dni ovocia a medu

Dedinka Trebichava v okrese Bánovce nad Bebravou pripravila počas prvej októbrovej soboty Dni ovocia a medu. Podujatie, ktorého pôvodným cieľom bolo poďakovanie za úrodu, si za roky svojej existencie našlo množstvo priaznivcov. Jeho ďalší ročník odštartuje o 9:00 h ekumenickou pobožnosťou, nasledovať bude bohatý program. „Počas Dni ovocia a medu budú po našej obci stánkári predávať svoj tovar, remeselníci predvádzať svoje výrobky. Tento rok by malo byť vystavované ovocie a zeleniny viac ako po iné roky. Rozšírili sme aj súťaž – pribudla napríklad súťaž o tekvicové strašidielko, najlepšie pálené Podhoria či najlepší ovocný koláč. Zároveň by sme chceli dovtedy sfunkčniť asi 100-ročnú sušiareň ovocia, ktorá sa u nás zachovala,“ povedala starostka jednej z najmenších obcí Trenčianskeho kraja Iveta Šebeňová. Súčasťou podujatia budú aj hudobné vystúpenia folklórnych súborov z blízkeho okolia, tombola a voľná zábava do neskorých nočných hodín.

Termín: 29. september 2019

Názov: Lukostreľci
Miesto konania: hrad Beckov
Web: www.hrad-beckov.sk

Termín: 29. september 2019

Názov: Jarek Nohavica
Miesto konania: Športová hala, Myjava
Web: www.myjava.sk
Anotácia: Koncert známeho českého pesničkára a osobitého speváka Jaromíra Nohavicu.

Termín: 30. september 2019

Názov: FLORES MUSARUM
Miesto konania: Galéria M. A. Bazovského, Trenčín
Web: www.tnos.sk

Termín: september / október 2019

Názov: Výstava fotografií – Horomil Fest 2019
Miesto konania: Považská Bystrica, kino Mier
Web: www.pospb.sk

Termín: 2. október 2019

Názov: FRIDA – Maľovať a milovať
Miesto konania: Kino Mier Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

Termín: 2. – 31. október 2019

Názov: Alojz Petráš ml.
Miesto konania: Galéria Regionart pri RKC, Prievidza
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 3. október 2019

Názov: Príbehy argentínskeho tanga
Miesto konania: RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 4. – 10. október 2019

Názov: Svetový kozmický týždeň
Miesto konania: Hvezdáreň v Partizánskom
Web: www.hvezdaren.sk

Termín: 5. október 2019

Názov: Výstupy na 101 hradov a zámok Slovenska
Miesto konania: hrady Lednica, Vršatec, Košeca
Web: www.pospb.sk

Termín: 5. október 2019

Názov: STAR DAY TSK
Miesto konania: Hvezdáreň v Partizánskom
Web: www.hvezdaren.sk

Anotácia: Hviezdny deň pre zamestnancov Trenčianskeho samosprávneho kraja – program – prenosný vesmír, pozorovanie Slnka, objektov hviezdnej oblohy.

Termín: 5. október 2019

Názov: Farmársky jarmok
Miesto konania: Mierové námestie, Trenčín
Web: www.visit.trencin.sk

Termín: 5. október 2019 o 16:00 h

Názov: Prechádzky mestom so sprievodcom: Vojenský cintorín v Trenčíne - Zábrani
Miesto konania: Kultúrno-informačné centrum Trenčín
Web: www.visit.trencin.sk

Termín: 5. október 2019

Názov: POTENCIÁL ROZVOJA REGIONÁLNEHO CESTOVNÉHO RUCHU
Miesto konania: Kultúrne centrum Bojnice
Web: www.bojnice.eu

Termín: 5. – 6. október 2019

Názov: Prievidzské zborové dielne
Miesto konania: RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 6. október 2019 o 18:00

Názov: MDT – J. G. Tajovský: Ženský zákon
Miesto konania: Omšenský kultúrnik
Web: www.mestskedivadlotrencin.sk

Termín: 6. október 2019

Názov: JABLONKOVÉ KUMŠTOVANIE
Miesto konania: Jablonka
Web: www.ctkmyjava.sk

Termín: 6. október 2019 o 19:00 h

Názov: Odchody vlakov
Miesto konania: Kultúrny dom Samka Dudíka, Myjava
Web: www.myjava.sk

Termín: 10. október 2019 o 18:30

Názov: MDT – N. V. Gogol: Ženba
Miesto konania: Kino Hviezda, Trenčín
Web: www.mestskedivadlotrencin.sk

Termín: 10. a 31. október 2019

Názov: Premietanie filmového klubu Kassandra
Miesto konania: Ži:va, Bánovce nad Bebravou

19. október 2019

Prechádzky mestom: Vojtech Zamarovský

Tento rok si pripomíname 100. výročie narodenia významného spisovateľa Vojtecha Zamarovského. Ak chcete jeho osobnosť spoznať priamo v uličkách Trenčína, môžete 19. októbra absolvovať prechádzku mestom so sprievodcom, ktorá sa začne o 16:00 h pri kultúrno-informačnom centre. „Ok-tóbrová prechádzka mestom so sprievodcom bude venovaná špeciálne Vojtechovi Zamarovskému. Návštevníkov prevedie miestami v Trenčíne, ktoré mu boli blízke, a životnými okolnosťami, ktoré ho posunuli k poznávaniu a písaniu kníh. Dozvedia sa nielen presné údaje o jeho živote, ale aj detaily, ktoré ho pre nás poľudšťujú: akému remeslu sa vyučil, aké mal záľuby, prečo miloval lietanie,“ uviedla šéfkla kultúrno-informačného centra Janka Sedláčková.

Web: www.kulturabn.sk

Termín: 11. október 2019

Názov: Dogma: Višegrád - divadlo
Miesto konania: Ži:va, Bánovce nad Bebravou
Web: fb.zivabanovce

Termín: 11. október 2019

Názov: Mladý moderátor
Miesto konania: Považské osvetové stredisko v Považskej Bystrici
Web: www.pospb.sk

Termín: 12. október 2019

Názov: Hudobno-spevné a tanečné tradície – nadväznosť na vzdelávacie semináre z predchádzajúcich rokov
Miesto konania: Kultúrne centrum Stred Dlhé Hony Trenčín
Web: www.tnos.sk

Termín: 12. október 2019

Názov: PártyRobot
Miesto konania: Dom kultúry nám. SNP, Partizánske
Web: www.hvezdaren.sk

Termín: 12. - 13. október 2019

Názov: Tekvicový festival
Miesto konania: hrad Beckov
Web: www.hrad-beckov.sk

Termín: 13. október 2019

Názov: Považská hitparáda
Miesto konania: Kino Mier Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

Termín: 16. október 2019 o 19:00 h

Názov: Odchody vlakov
Miesto konania: Dom kultúry, Dubnica nad Váhom
Web: www.kultura.dubnica.eu

Termín: 16. október 2019

Názov: Henry Tóth
Miesto konania: RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 18. október 2019

Názov: Koyšove Ladce
Miesto konania: Kultúrny dom, Ladce
Web: www.pospb.sk

Termín: 18. október 2019

Názov: Festival vedy a techniky pre Trenčiansky kraj
Miesto konania: Dom kultúry nám. SNP, Partizánske
Web: www.hvezdaren.sk

Termín: 18. október 2019

Názov: Kopaničársky jarmek 2019
Miesto konania: Stará Turá
Web: www.staratura.sk

Termín: 18. – 19. október 2019

Názov: Jeseň je dar
Miesto konania: Dom kultúry, Zemianske Kostofany
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 18. a 19. október 2019

Názov: Tradičný báborský jarmok
Miesto konania: Námestie Ľ. Štúra a prilahlé ulice, Bánovce nad Bebravou
Web: www.jarmok.kulturabn.sk

Termín: 18. a 19. október 2019

Názov: AMERIKANI
Miesto konania: Kino Mier Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

Termín: 19. október 2019

Názov: Sasha Boole - koncert
Miesto konania: Ži:va, Bánovce nad Bebravou
Web: fb.zivabanovce

Termín: 19. - 20. október 2019

Názov: Pivný festival
Miesto konania: hrad Beckov
Web: www.hrad-beckov.sk

Termín: 23. október 2019 o 18:00

Názov: MDT – J. Barč-Ivan: Mastný hniec
Miesto konania: Kultúrny dom, Nemšová
Web: www.mestskedivadlotrencin.sk

Termín: 23. október 2019

Názov: PACI PAC

Miesto konania: Kino Mier Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

Termín: 24. október 2019

Názov: Štvrtok? Jedine koncert! Ľubomír Gašpar cimbal projekt
Miesto konania: RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 25. október 2019 o 18:00 h

Názov: Gastro večer – vôňa jesene
Miesto konania: Kaviareň Panoráma, Kúpeľný hotel PAX, Trenčianske Teplice
Web: www.kupele-teplice.sk

Termín: 25. október 2019 o 18:30

Názov: MDT – S. Williams: Nikto nie je dokonale alebo Pobožkaj tetu Myrtle!
Miesto konania: Kino Hviezda Trenčín
Web: www.mestskedivadlotrencin.sk

Termín: 25. október 2019 o 19:00 h

Názov: Muzikál KUBO
Miesto konania: Dom kultúry Javorina, Stará Turá
Web: www.staratura.sk

Termín: 25. október 2019

Názov: Múzy nás spájajú, stretnutie priateľov kultúry
Miesto konania: Nimnica - kúpele
Web: www.pospb.sk

Termín: 25. október 2019

Názov: Fankaz + Out in style - koncert
Miesto konania: Ži:va, Bánovce nad Bebravou
Web: fb.zivabanovce

Termín: 25. október 2019

Názov: Piatky pre deti s Bábkovým divadlom Lienka
Miesto konania: Mestské kultúrne stredisko, Bánovce nad Bebravou
Web: www.kulturabn.sk

Termín: 25./26./ október 2019

Názov: Deň planétky 25384 „Partizánske“
Miesto konania: Hvezdáreň v Partizánskom
Web: www.hvezdaren.sk

Termín: 25. a 26. október 2019

Názov: 20. výročie založenia DFS Kornička
Miesto konania: Galéria Vážka Trenčín (25. 10. 2019)
Kino Hviezda Trenčín (26. 10. 2019)
Web: www.tnos.sk; www.kornicka.sk

Termín: 25. a 26. október 2019

Názov: Stridžie dni
Miesto konania: hrad Beckov
Web: www.hrad-beckov.sk

Termín: 26. október 2019

Názov: ZDENĚK IZER NA PLNÝ COOLE!
Miesto konania: Kino Mier Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

Termín: 27. október 2019

Názov: Kandráčovi - ŠALENE TURNE
Miesto konania: športová hala MŠK, Považská Bystrica
Hostia: KULY, Monika Kandráčová, Tomáš Bezdeda, Michal Červienka
Web: www.pxcentrumpb.sk

Termín: 29. október 2019

Názov: Filmový festival Ekotopfilm
Miesto konania: Mestské kultúrne stredisko, Bánovce nad Bebravou
Web: www.ekotopfilm.sk

Termín: 30. október 2019

Názov: Fyzika okolo nás
Miesto konania: Ži:va, Bánovce nad Bebravou
Web: fb.zivabanovce

Slnko v objektíve pozná víťazov

Dovolenka, turistika, opekačka, piknik, kúpalisko či koncerty... Letné mesiace otvárajú dvere množstvu obľúbených, slnkom zaliatych aktivít. A tým, ktorí ich zachytili fotoobjektívom, sa ponúka príležitosť ešte aj niečo vyhrať. Do letnej fotosúťaže Slnko v objektíve milovníci nášho kraja prihlásili 103 fotografií. Sezónnu súťaž fotografií a fotografov už tradične vyhlásila Krajská organizácia cestovného ruchu KOČR Trenčín región. „Sme radi, že sa zapájajú všetky vekové kategórie. Čoraz viac sa prihlasujú aj mladí fotografi. Práve preto sme dali v letnej fotosúťaži možnosť vyniknúť aj súťažiacim do 18 rokov, pre ktorých sme vytvorili samostatnú kategóriu. O ich umiestnení rozhodovala odborná porota,“ objasnil doplnenie novej kategórie predseda KOČR Trenčín región Juraj Gerlici. Táto nová kategória má už aj svojich víťazov. Sú nimi Mariana Sluková s fotkou Slnčná brána, Kristína Novosadová so záberom na Trenčiansky hrad a Tomáš Jakus so snímkom Slnko v rukách. Z ďalších prihlásených fotografií porota vybrala 15 najlepších, no a o samotných víťazoch už rozhodne hlasovanie verejnosti. Vybrať tú najkrajšiu fotku môže každý do

10. septembra 2019. Tri fotografie s najvyšším počtom hlasov prinesú svojim vyhotoviteľom okrem dobrého pocitu aj zaujímavé ceny. Na víťaza čaká Fujifilm Instax Mini

foto: Mariana Sluková

9, ktorý dokáže vytvoriť fotografiu na počkanie. Za druhé miesto dostane autor poukaz na večeru pre 2 osoby v reštaurácii Dubno v Novej Dubnici a tretí v poradí získa voľnú rodinnú vstupenku na hrad Beckov. Naprázdno neobídu ani hlasujúci, ktorí budú automaticky zaradení do žrebovania o zaujímavé ceny.

(ras)

Otestujte si vedomosti o llavskej doline

1. V ktorom roku sa z Nemšovej stalo mesto?

- a) 1945
- b) 1968
- c) 1989

2. Ako sa volá najznámejšie dielo Hugolína Gavloviča?

- a) Valaská škola mravúv stodola
- b) Hle človek opilý, žádnemu nemilý
- c) Škola duchovní aneb naučení k duchovnímu rozjímání

3. Koľko potomkov mal

Josef Schreiber?

- a) 5
- b) 8
- c) 12

4. Jason červenoooký je náš

- a) najväčší denný motýľ
- b) najmenší denný motýľ
- c) najväčší nočný motýľ

5. Ktoré lietadlo sa ako prvé stalo súčasťou dnešného Le-teckého múzea v Slavnici?

- a) Tupolev 134
- b) Mig-15
- c) Li-2

Odpovede: C, A, B, C, B

REPÁKY

OBĽÚBENÝ RECEPT STARKEJ Z KOŠECE

Cesto:

- 500 g polohrubej múky
- 250 ml mlieka
- 30 g droždia
- 100 g masla
- 2 vajcia
- soľ

Plnka:

- 1 šálka maku
- 1 lyžička mletej škorice
- 1 ks cukrovej repy

Pripravíme kvások a 5 minút ho necháme postáť na teplejšom mieste. V miske zmiešame múku, zvyšok cukru, roztopené maslo, vajcia, soľ, kvások a zvyšok mlieka – podľa toho, koľko ho cesto ešte potrebuje. Cesto by malo byť hladké a nemalo by sa lepiť. V teple ho necháme vykysnúť asi 30 minút. Zatiaľ si uvaríme repu a nastrúhame ju nahrubo. Posypeme ju pomletým makom a škoricom.

Vykysnuté cesto rozvaľkáme a nakrájame na štvorce. Tie naplníme plnkou – po lyžičke – a zabalíme. Plech vymastíme, naukladáme naň repáky a pečieme ich v rúre vyhriatej na 180 °C asi 20 minút.

Z POŠTY

Obľúbená súťaž Dedina roka v týchto dňoch vrcholí. O tento titul bojuje až 23 slovenských obcí, pričom až piati kandidáti pochádzajú z nášho kraja. Bolesov, Dohňany, Lúky, Papradno a Pobeďim. „Súťažiaci obce predstavujú úspešné postupy pri obnove vidieka, zlepšovaní kvality životného prostredia a rozvoji našich dedín na národnej aj medzinárodnej úrovni. Súperiť budú nielen o prestížny titul Dedina roka 2019, ale aj o ocenenia v siedmich kategóriách a právo reprezentovať Slovenskú republiku v súťaži o Európsku cenu obnovy dediny, ktorú vyhlasuje Európske pracovné spoločenstvo pre rozvoj vidieka a obnovu dediny,“ informuje organizátor súťaže na svojej webovej stránke, pričom oficiálne výsledky súťaže zverejnia už v septembri.

Trenčín región, dvojmesačník, september – október 2019, číslo 5, ročník IV., vyšlo: 2.9.2019. Vydáva: Trenčín región, Krajská organizácia cestovného ruchu (KOČR), adresa: Trenčín región – Krajská organizácia cestovného ruchu, K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín, IČO: 42377897,

poštová adresa: Trenčín región – Krajská organizácia cestovného ruchu, K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín. Redakčná rada: Eva Frývaldská, Lenka Kukučková, Veronika Nemšovská. Redakcia: Radovan Stoklasa – šéfredaktor a kolektív autorov. Foto: Radovan Stoklasa, archív redakcie – ak nie je uvedené inak. Kontakty – email: redakcia@tren-cinregion.sk, web: www.trencinregion.sk. Náklad: 111 300 ks, distribúcia v Trenčianskom samosprávnom kraji: obce do 3000 obyvateľov – do schránok, obce a mestá nad 3000 obyvateľov: OcÚ, MsÚ, elektronická podoba: www.trencinregion.sk.

Zaregistrované na MK SR, EV 5360/16, ISSN 2453-7942. Autorské práva vyhradené – použitie len so súhlasom vydavateľa.

Redakčná uzávierka čísla V/IV: 25. august 2019, najbližšie číslo vyjde 4. novembra 2019.

Križovka

Pranostika	vykonávajú emulgáciu	1. časť tajničky	druh účesu	múdry kentaurus	Autor križovky: Juraj Mitošinka	unikneš plávaním	značka telúru	skratka rukopisu	aromatická zľúčenina	nasycoval	Pomôcky: Joel, anol, kója, pelota, Chiron	Leonard (dom.)	značka pre abvolt	6. časť tajničky	pomocný motor
Ezechiel (dom.)					trasením utlač						citoslovce chmatnutia				
oslovenie matky					4. časť tajničky cudzie žen. meno						radostný výkrik bakchantiek stvorenie				
učaroval							africká opica počítal						značka lawrencia zaradom		
pravítko (zastar.)								rímske číslo 54				hrob (kniž.) obyvateľ Galie			
EČV Galanty			nelákaj baskická národná hra						hitavo (expr.) druh ďalekohľadu						
skratka uridintrifosfátu				potom (zastar.) Alojzia (dom.)						mužské meno uzdravuj					
biblické mužské meno					biblické muž. meno značka neónu							v mieste (z lat.) skr. lesnej správy			
uklonenie						harmonizoval postupne utop							s, so, po nemecky tarokové karty		
Pomôcky: palolo, meďiál, Akis, lar, asaul	horká chuť	pooblepuj 2. časť tajničky					väčší piestik tuhol od mrazu							predložka so 7. pád. sajúca	
citoslovce pobádania koní					ohúr (expr.) kypri pluhom						izraelský kmeň omeškáva sa				
oká, po česky				obtreľ nejako						obyčaj (zastar.) prvok zn. Nd					grgli
skratka rádiotelefonu			spevavý vták nikdy (hovor.)						neprevert zariadenie na mletie obilnín						
kabína					posmešníci oxid hlinatý										
jeden i druhý						oválne výrastky ovisala, klesala								citoslovce údivu pichalo	
crkalo							vráti drobné obarová polievka						skr. basklarinetu jedlý morský červ		
týkajúci sa ťažkej vody											pravoslávni kňazi rímske číslo 55				
Pomôcky: evoe, lino-nár, potto, Aser, loco	šikmá plocha	značka iónia 3. časť tajničky			bromid jódný syn boha Fauna				mladistvo úžitkové zvieratá						polodrahokam
skratka Ústavu historických vied				kozácky kapitán sníva						Vladimír (dom.) gibon bieloruský					
skratka knokautu			pokarhal (expr.) semitský boh									ošup skratka infarktu myokardu			
ohodnotil							súvisiaca s emailom								
núti sa							poroba, útlak						značka hliníka		

Pre výhercov cestovný lexikón

Celkovo 171 čitateľov správne vylúštilo križovku v minulom vydaní dvojmesačníka Trenčín región. Vyžrebovali sme 5 výhercov, ktorým posielame Cestovný lexikón Slovenskej republiky 2019/2020. Na krásnu cenu sa môžu tešiť Martina Mokrú Oberfrancovú, Prievidza, Ján Šuba, Brezová pod Bradlom, Jiří Fux, Bánovce nad Bebravou, Ľudmila Štefancová, Dĺžin, Iveta Belavá, Pružina.

Správne znenie tajničky bolo: Objavujte všetky skryté poklady z rôznych kútov nášho kraja.

Všetkým výhercom gratulujeme.

Aj teraz sme si pre vás pripravili novú celostranovú križovku, v ktorej sa ukrýva jesenná pranostika. Jej znenie nám posielajte najneskôr do 20. októbra 2019 na redakčný e-mail: redakcia@trenclinregion.sk alebo poštou na adresu: Trenčín región – Krajská organizácia cestovného ruchu, K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín. Výhercovia sa môžu opätovne tešiť na zaujímavé ceny. Držíme palce. (red)

Tvorí aj manažuje

Prievidzký výtvarník Roman Turcel získal ocenenie „Osobnosť cestovného ruchu za rok 2018“ od KOČR Trenčín región

Art Point je galéria, ktorá vznikla v priestoroch bývalého kina. Aká bola cesta za touto premenou?

- Bolo to náročné a zároveň pekné. Počiatková eufória je motor, tá nás hnala vpred. Ale stalo sa, že nám aj „para vysyčala“.

Mali ste jasný obraz o tom, ako bude celý priestor vyzerať?

- Mne v meste hlavne chýbala galéria. Sme síce občianske združenie, čo s mestskou galériou asi veľmi nejde dokopy, ale aspoň sčasti sa snažíme naplniť aj túto funkciu. Vytvárame zbierkový fond, mapujeme región. Za tie roky sa nám podarilo spraviť celkom zaujímavú zbierku. No nemyslím si, že by sme mestskú galériu plnohodnotne nahradili, nemáme viac možností. Takže stále dúfam, že v meste galéria vznikne, napríklad v Meštianskom dome. Taký bol zámer.

Prievidza má teda podľa vašich skúseností potenciál pre dve galérie?

- Viem si predstaviť, že by sme boli súčasťou tejto organizácie. My by sme sa mohli venovať napríklad mladému umeniu, lebo nie sme iba galéria. Máme multifunkčný priestor pre rôzne kultúrne aktivity, ako napríklad besedy, koncerty, krstý kníh, uvádzame aj dokumenty, divadlo.

Mnohí oceňujú, že pri prerode kina na galériu ste nezabudli na pôvodný účel. Prvky kina sú stále „živé“.

- Už samotná budova bola pre mňa impulz. V tom čase bola asi rok zatvorená a to mi bolo veľmi ľúto. Budova má svoj potenciál. Je bránou do sídliska, ktoré je samo osebe zaujímavé v rámci socialistického funkcionalizmu. Bolo náročné vybojovať aj tie najhoršie podmienky. Dnes sa na tom sme, ale čo už, súhlasili sme s nimi. Pravdou je, že veľká ochota voči nám nebola. Skôr bol záujem podporiť šport, kultúra sa nepovažuje za dôležitú. Ľudia majú dodnes pocit, že z toho profitujeme, že nás mesto bohato podporuje, a pritom živoríme.

KTO JE ROMAN TURCEL (45)?

Slovenský výtvarník, ktorý žije a tvorí v Prievidzi. Venuje sa prevažne maľbe, grafike, plastike, príležitostne interiérovému dizajnu. Techniku si vyberá v závislosti od nosnej myšlienky, pričom uňho obsah s prevahou víťazí nad formou.

Už som to chcel tristokrát zavrieť.

Čo vás povzbudzuje v tom, aby ste to nezatvorili?

- Ohlasy prichádzajú najmä zvonku. My v regióne sa navzájom poznáme, stretávame, svoje sme si už povedali. **Je ťažké byť umelcom v priemyselnom regióne?**

- Paradoxne, práve naopak. Je nás tu veľa, čo tvoríme hudbu, divadlo, je tu potenciál spisovateľov. Náročnejšie je umenie prezentovať, aby sa dostalo k ľuďom.

Sám hovoríte, že sa z vás viac stáva manažér ako výtvarník. Máte ešte čas tvoriť?

- Musím sa donútiť. V pláne galérie je moja výstava. Ale je ťažké si nájsť čas. Viem si predstaviť, že galériu by mohol viesť manažér, čo aktívne netvorí. Nedávno ma zaujal projekt v českom Humpolci. Do starej továrne, kde sa kedysi vyrábali látky, prišiel chlapík a povedal, že ju zrekonštruuje. Najal odborníkov, dokonca stiahol ľudí z národnej galérie. Vymysleli

jme, a ľudia za ním prichádzajú. Aj k nám chceme dostať ľudí zvonku.

Art Point v októbri oslávi 7. narodeniny. Na čo sa môžeme tešiť?

- Opäť to oslávim skupinovú výstavou Výtvarná Prievidza. Prievidzskí výtvarníci si vtedy povedia: „Jaaaaj, ten rok zas ubehol!“ Spoločnou výstavou sme Art Point otvárali a každý rok sa takto stretáme.

Mali ste pred siedmimi rokmi víziu, ako dlho môže galéria v Prievidzi fungovať?

- Na roky som nemyslel. No cítim, že by bolo fajn, keby fungovala, aj keď tu ja nebudem. Nechystám sa zomrieť, ale o desať rokov tu už ako manažér určite nebudem. Veľmi rád sem však o desať rokov prídem vystavovať alebo si vychutnať niečiu výstavu či koncert.

Doteraz sme spomínali najmä regionálne výstavy. Art Point však hostil aj významné podujatia...

- Výstavná Prievidza bude v poradí 95. výstava v našej galérii. Každé 3 až 4 týždne teda máme novú výstavu. A také dve tretiny boli veľké mená, pojmy. Ale miesto tu majú aj dôchodkyne v rámci arteterapie či ZUŠ-ky.

Priestor tu mal aj Salvador Dalí.

- Áno, aj Dalí. A to napríklad dokazovalo náš potenciál. Prichádzali neohlásené autobusy z celého Slovenska. Od rána, sotva sme otvorili, tu stálo 50 ľudí.

Neboli prekvapení, kam prišli? Lebo niekoho môže pomýliť kaviareň. Aj keď je pravda, že ísť na kávu a zároveň mať pocit, že ste v galérii, je príjemné.

- Je pravda, že vďaka kaviarni sa do galérie „nechtiac“ dostanú aj tí, ktorí by sem na výstavu inak neprišli. Často počúvam argument, že „ja na to umenie nie som“. Ale to je hlúposť. Veď každý z nás býva v nejakom priestore, ktorý si zariadil. Existuje jednoduchý kľúč. Pozriem, vidím... A buď ma to zasiahne, alebo nie. A je úplne jedno, v akom zmysle slova. Stačí sa len pozeráť, vnímať obrazy, tvary, farby, kompozíciu.

A na záver otázka: koľko ľudí študovalo pomaľovaný hydrant uprostred galérie? Vraj ho považovali za obraz.

- Jeden ho chcel dokonca aj kúpiť. Zdá sa mi, že to bolo počas víťania Warhola, takže v tom duchu pán pravdepodobne podľahol atmosfére.

(gab, ras)